

KAITISE KODU

Nº 13
1 9 3 1
20 senti

|||

Kui

«Kaitse Kodu!» Teile meeldib

ja ta on võitnud Teie poolehoidu, siis teatage sellest ka oma naabrile, et ka tema hakkaks huvi tundma meie rahvusliku perekonnaajakirja vastu.

Kui Teie aga leiate puudusi

„Kaitse Kodu!“ juures, olgu need missugused tahes, siis teatage sellest meile, et me võiksime kõrvaldada Teie poolt näidatud puudused, sest

MEIE TAHAME JA PÜÜA-
ME RAHULDADA KÕIKIDE
LUGEJATE SOOVE.

* * *

Igäüks on tervitatud ja tänatud, kes tuleb meiega meie rahvuslikus kultuuritöös.

|||

TOIMETUS:

Tallinnas Kaarli t. 8, kaitseliidu peastaabi ruumes.

Vastutav toimetaja kol.-ltn. J. M a i d e, telefon 6-88.

Tegev toimetaja L. S õ e r d, telef. 8-29.

Toimetaja kõnetunnid kella 10—12.

Kaastöö arvatakse tasuta alla, kui sellele tasunõudmine on peale kirjutatud. Tarvitamata ja tagasisaamiseks markimata käsikirju alal ei hoita.

TALITUS:

Tallinnas Kaarli t. 8.

Talituse juht Richard Jukk, tel. 8-29.

Talitus on avatud iga päev kella 9—3.

Tellimishind aastas 6 krooni, 1/2 a. 3 kr., 1/4 a. kr. 1.50, kuus 50 senti.

Kuulutuste hinnad ä üks lehekülj: teksti ees 50 kr., tekstis 80 kr., teksti järel 40 kr. Välimine kaas 80 kr., sise-
mised 60 kr.

*

Nr. 13

1931

SISUKORD:

Kaaneplilt: Tema lapsega. Prantsuse kunstniku Murillo kuulus maal tulevikusõjaga kohandatuna.

Vabadussõjalased olid koos.

Enn Võrk: Hümn Eestile.

Väinö J. Vatanen: Sahaara vägimehed.

Hüpperiit: Gaas! Gaas! Gaas!

Joh. Aino: Vabadussõja päevilt.

U. P-n: Püstol kuulipilduja.

— Salakuulaja.

A. P.: Eesti laskurliit ja kaitseliidu laskesportlikud organisatsioonid.

Mart Mardos: Koju!

*

|||

Kaitseliitlaste tarvete ladu

Tallinnas, Kaarli t. 8.

|||

Soovitab odavate
hindadega:

Spordipüsse «Erma», «Ge-
co», «Achilles», «Kaba» ja
«Bayard»;

Igas kaliibris **püstol-brow-
ninguid, naagaane;**

Vint- ja spordipüssi ja püs-
toli **padruneid;**

**Püssiõli ja püssipuhastus-
abinõusid;**

Märklehti;

Suusasidemeid;

Sireen-vilesid;

Käelinte;

Kaitseliidu rinnamärke;

Elektritaskulampe;

Dioptr-sihikuid ja kirpe

j. n. e. j. n. e.

|||

KAITSE KODU!

ILMUB KORD NÄDALAS

Nr. 13

Talinnas, laupäeval, 28. märtsil 1931

Seitsmes aastakäik

2. ÜLERIHKLIKULT VABADUSSÕJALASTE KONGRESSILT.

Vabadussõjalased kuulavad Th. Rõugu referaati.

Kongressi juhatus — kindral E. Pöder, admiral J. Pitka ja adv. A. Sirk.

VABADUSSÕJALASED OLID KOOS

Üleriikliku Vabadussõjalaste kongressi tulemusi

Neil päevil koos istunud teine üleriiklik vabadussõjalaste kongress, missugune eksisteerib juba 1930. aastast saadik demobiliseeritud sõdurite liidu asemel, kujunes vabadussõja veteranide jõuliseks meelevalduseks praeguse poliitilise ja majandusliku seisukorra kohta. Need 113 meest, kes kõik ka kõige rängemad päevad iseseisvuse heitluses kaasa teinud, kes oma elu kaalule pannud ja isegi tervise annud kodumaa vabaduse eest, need olid tulnud kokku, et arutada meie kodumaa praegust seisukorda ja eriti vabadussõjalaste osa poliitiliste ja majanduslike voolude keerises.

Üldiselt mõõdukas kongress juba vabadussõja raskest päevilt päritud üksmeele tähe all. Külalisena tervituste toojana võttis kongressist osa ka Soome väerinnameeste esindaja Huhtanen.

Kongressil vastuvõetud resolutsioonid:

Eesti Vabadussõjalaste Keskliidu kongress, juhitud tahtest keskliidu põhikirja § 1 kohaselt seista valvel ja kaasa aidata Eesti riigi iseseisvuse kindlustamistöö, vabadussõja kannatuste ja ohvrite nimel tundes kohustust võidelda Eesti rahva parema tuleviku eest, võttis vastu ja määras kindlaks järgmised põhimõtted:

1.

Eesti rahval olgu kindel ja püsiv valitsusvõim, kelle tegevuse kestvus ja ulatus ei sõltuks peamiselt üksikute kihihuvide rahuldamisest riigi üldise heakäekäigu arvel, vaid kes seadusepärast valitsedes riiki oma südametunnistuse ja parema teadmise järele tõstaks kodanike heakäekäiku ja tagaks kõigile rahvakihtidele töörahu.

Säärase valitsusvõimu kujundamise eeltingimuseks, arvesse võttes praegust olukorda, peab kongress laialdaste volitustega presidendi ametisse seadmist, kellele oleks õigus tarviduse korral riigikogu enne volituste aja lõppu laiali saata ning riigikogu poolt vastuvõetud seaduste kohta suspensiiivse veto õigust tarvitada, kusjuures president valitaks rahva poolt ning ühiselt parlamentaarse ministeeriumiga teostaks täidesaatvat valitsemise võimu.

2.

Riigikogu tuleb muuta vastavamaks meie rahva väikesele arvule, tuleb süvendada riigikogu liikmetes vastutustunnet valijate ees ning kodanikele anda võimalus isikuvälise teostamiseks.

Selleks on vaja: a) riigikogu liikmete arvu vähendada 50 peale ja b) riigikogu valimistel proportsionaalse valimisviisi asemel võtta tarvitusele enamuse põhimõtte.

3.

Riigi majanduselu tuleb tervendada äärmise kokkuvõidu ja kindla majandusplaani järgi tegutsemisega.

On kuritegu pillata riigi raha poliitiliste parteide majanduslike ettevõtete peale. Riigiasutusi ja riigimajanduslikke ettevõtteid juhtigu eriteadlased. Tuleb juurtega välja rookida „poliitiliste direktorite“ institut.

4.

Kongress nõuab vabadussõja tunnustamist meie ajalooliste vabaduspüüete tähtsaima saavutusena.

Vabadussõjast osavõtnud kodanikele tuleb võimaldada eesõigustatuna põhiseadusega kõigile kodanikele kindlustatud õigusi.

Noorsugu tuleb kasvatada sügavas isamaalises vaimus; teda tuleb viia äratundmisele, et vabadussõja aegne koolinoorsoo ohvrimeel osutub kõrgeks eeskujuks.

Riigi- ja rahvajuhid, kes teie olete kutsutud ja seatud rahvale kasulikke uuendusi algatama, teie poole pöördub kongress ettepanekuga eeltoodud uuenduste ja põhimõtete elluviimiseks viibimata tegelikke samme astuda.

Kui aga meie ettepanek ei saavuta tagajärgi, on vabadussõjalased sunnitud oma organisatsioonide kaudu kongressi poolt heakskiidetud põhimõtete ja uuenduste maksmapanemist seaduslike abinõudega taotlema, lootes kõigi isamaaliste kodanike toetusele.

Kongress volitab Vabadussõjalaste Keskliidu juhatust nõutama kolme kuu jooksul selgust selle kohta, kas vabariigi valitsus või riigikogu või keegi teine kavatseb neid põhimõtteid, mis kongress täna vastu võtnud, läbi viia. Kui selle aja jooksul neist keegi seda ei kavatse, siis volitab ja kohustab kongress keskjuhatust resolutsioonide kohaselt astuma tegelikke samme.

5.

Vabadussõjalaste kongress palub kaitseministrit võtta üles ja lahendada nende vabadussõjalaste raskused, mis tekkinud nende tervise kaotamisest pärast vabadussõda, kuid vabadussõja tagajärjel.

Vabadussõjas tervise kaotanud vabadussõjalaste pensioni ei tohi kärpida ja neile, kes vabadussõjas kaotanud tervise ning see asjaolu ilmsiks tulnud alles pärast sõda, võimaldada uuesti arstlik läbivaatus ja nende arstiabi korraldada riigi kulul.

Neile, kes saavad pensioni alla elatismiinumini, tõsta seda kuni elatismiinumini. Samuti ei tohi kärpida vabadussõjas langenute perekondade pensione.

6.

Vabadussõjalaste kongress teeb liidu juhatusele ülesandeks sammusid astuda, et asunduskohtade väljandmisel vabadussõjalased rahuldatakse käesoleval aastal mitte vähemal määral kui see sündis põllutöömisteeriumi poolt 1930. a.

Üldse tuleks aga, arvestades meie rahva põllumajanduslikku kalduvust, asuda suuremate riiklike maa-

tagavarade loomisele, arendades uudismaade küsimust, kasutada asunduskapitali kaudu riigile omandatud eramaid, likvideerimisele tulevaid eriotstarbe, postijamade jne. maa-alasid. Kõigi nende maade väljaandmisel eesõigustada kõrvalekaldumata vabadussõjalasi.

Nõuda, et uudismaaga varustamist korraldavatesse õigusnormidesse võetaks sisse eesõigus vabadussõjalaste uudismaa saamiseks. Vabadussõjalased aga, kes end elatavad kalapüügist, peavad oma eluüldapidamise otstarbel saama eesõigustatud korras enda kasutada vetevälja analoogiliselt soodustustele, mida teised vabadussõjalased kasutavad maasaamise juures. Kohustada põllutöministeeriumi teatama E. V. Keskkliidule kõigist väljaandmisele kuuluvatest maavete üksustest.

Vallavolikogudest ja maakonna maakorralduse komisjonidest peab kohalikul vabadussõjalaste liidu esindajal olema õigus võtta osa täisõigusliku komisjoni liikmena.

Kongress palub, et kaitseminister kohustaks kaitseväge ringkonna ülemaid, kes maavalitsuste juures vabadussõjalaste eesõiguste eest valvel peavad olema, maa väljaandmisel selle soovijatele vabadussõjalaste energiliselt tegutsema vabadussõjalaste huvide kaitseks. Kui tarvis, siis nende õigusi sel alal seadusandlikul teel suurendada.

Pöörduda vabariigi valitsuse poole, et kogukondlikele asutustele, nagu linna-, alevi- ja vallavalitsused, tehtaks ülesandeks igasuguste maatükkide väljaandmisel varustada vabadussõjalasi esmajoones eesõigustatud korras.

7.

Vabadussõjalaste kongress, käsitades meie ametkohtade ja nendega ühenduses ettetulnud väärnähtuste küsimust, rõhutab kui suuremate pahede algpõhjust asjaolu, et paljudel kõrgetel kohtadel on isikuid, kes vabadussõjast osa pole võtnud ja kellest paljud vabadussõjalasi ei poolda. Neil kohtadel olgu vabadussõjalased.

Kongress leiab möödapääsmatuks vajaduseks seadusega kindlustada ja tegelikult viia läbi vabadussõjaväelaste eesõigusi. Seaduses peaks olema öeldud, mis saab süüdlastega, kes seda seadust rikuvad.

Keskkliidu juhatust kohustada koguma vastavaid andmeid vallandatavate kohta ning tegema kõik, et vabadussõjalasi praegu ja edaspidi ei vallandataks.

8.

Vabadussõjalaste liitude esindajate 2. kongress, kaaludes läbi vabadussõjalaste liitude suhtumise küsimuse poliitilistele parteidele, tuli ühemeelsele otsusele, et Vabadussõjalaste Keskkliit, samuti ka vabadussõjalaste teised liidud parteipoliitiliselt on seisnud ja ka tulevikus vankumatult peavad seisma täiesti erapooletul pinnal.

9.

Jätta keskkliidu juhatuse lahendada asjaolud, mis kongressil esile toodi isikute kohta, kes vabadussõjalaste suhtes end ülal pidanud lubamatult. Liite ja üksi-

kuid liikmeid palutakse nüüd ja edaspidi igast sarnasest juhtumist teatada keskkliidule.

Pitka jun. poolt ettetoodud juhtumine anda uurimiseks liidu keskjuhatusale ja viimast volitada vastavalt uurimise tagajärgedele samme astuma.

10.

Teha keskjuhatusale ülesandeks pöörduda kõigi vabadussõjalastest koosnevate organisatsioonide poole ettepanekuga ühineda ühise keskjuhatusale alla, sellega koondada vabadussõjalaste jõude.

Vabadussõjalaste kongress volitab keskkliidu juhatust andma memorandumit riigivanemale; viima ellu käesoleval kongressil vastuvõetud resolutsioon oma jõul või oma kohapealsete liitude kaasabil; selle teostamiseks oma äranägemisel looma vahakordi ja alustama koostööd samu sihte otsekohe või kaudselt taotlevate organisatsioonidega, tarviduse korral aga looma oma algatusel uusi vajalisi organisatsioone oma sihtide taotlemiseks ning võimaluse korral soetama endale häälekandja.

11.

Vabadussõjalaste kongress, tagades vabadussõjalaste vanaduse vastu kindlustamist, teeb keskkliidu juhatusele ülesandeks energiliselt astuda samme selleks, et nüüd, millal võimalused selleks veel olemas, võetaks keskkliidu kasutada vastav mõisa-süda, mis võimaldaks kodu leidmise neile vabadussõjalastele, kes muude eluüldapidamise võimaluste puudumise tõttu eriti seda kodu vajavad tulevikus.

2. vabadussõjalaste liidu kongress otsustab samme astuda „Estonia“ teatris ühe aukoha asutamiseks vabadussõja invaliididele.

12.

2. vabadussõjalaste kongress, ära kuulates selektust vabadussõja mälestamise komitee tegevusest, on sunnitud konstateerima kolme äärmiselt kurba nähtust komitee tegevuses:

1) üle miljoni sendi raha raiskamist komitee sekretäri kv.-ametnik Päidi poolt, vaatamata sellele, et komiteel oli laekahoidja ja tema abi tuntud majandustegelastest;

2) kogu 1928. ja 1929. a. jooksul komitee tegevus on seisnud surnud punktil;

3) Reisibürooga sõlmitud markide müügileping võib osutuda komiteele aineliselt kahjulikuks.

Kongress teeb ülesandeks liidu juhatusele energiliselt astuda välja tähendatud väärnähtuste selgitamiseks.

13.

Propageerida vabadussõjalaste keskel ja kodanike seas üleriiklikust seisukohast kasulikke majanduslikke, kultuurilisi ja poliitilisi ideid ja uuendusi ning nende tegelikku maksmapanemist taotella kõigi seaduslike abinõudega.

Teha keskkliidu juhatusele ülesandeks kõige energilisemalt astuda samme vabariigi valitsuse ees, et kiiremas korras antaks välja lühikene vabadussõja ajalugu, kasutades selleks kultuurkapitali summasid.

HÜMN EESTILE

Enn Võrk
L. Koidula sõnad

Ajaleheveergudel on muusikaarvustaja prof. Th. Lemba ja lugupeetud seltskonnategelane hr. G. E. Luiga, puudutades „Hümn Eestile“ muusikalist ja sõnalist osa, arvustanud uue riigihümni valikut senise riigihümni asemele, mis teatavasti on ühine Soome hümniga. Pean sünjuures tähendama, et uue riigihümni küsimus pole nii lihtne kui ehk arvatakse. Riigihümni sõnad ja viis peavad võrsuma rahva hingest, mis omakord nõuab suuri elamusi, suurt sündmust rahva elus. Ei või nii kergesti loobuda vanast traditsioonist, mis

seotud „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ lauluga. Selle lauluga „Hümn Eestile“ L. Koidula südamlিকে সোঁদালে: „Mu isamaa on minu arm, kel südant annud ma“ on tahetud rõhutada seda, et peaksime kord loobuma võõraist saksa viisidest, mida väga tihti lauldakse aktustel ja pidulikel koosviibimistel, näiteks iganenud F. A. Schulzi viis „Eestimaa, mu isamaa“.

Leidku see lihtne laul „Hümn Eestile“ vastukaja ka „Kaitse Kodu!“ lugejate peres, et võimsasti võiksid kõlada eesti keel ja eesti vaim meie südames.

Enn Võrk.

Maestoso.

The musical score is written on a single staff in G major (one sharp) and 4/4 time. It begins with a *mf* dynamic. The melody consists of several phrases, with dynamics ranging from *p* (piano) to *f* (forte). Performance markings include *cresc.* (crescendo), *rit.* (ritardando), and *poco a poco cresc.* (poco a poco crescendo). The piece concludes with a *D.C. al Fine* instruction.

Mu isamaa on minu arm, kel südant annud ma,
Sul laulari ma, mu ülem õnn, mu õitsev Eestimaa.
Su valu südames mul keeb,
Su õnn ja rõõm mu rõõmsaks teeb,
Mu isamaa, mu isamaa, mu kodumaa!

Mu isamaa on minu arm, ei teda jäta ma,
Ja peaks ka rasket surma ma ta pärast surema.
Kas laimab võõra kadedus,
Sa siiski elad südames,
Mu isamaa, mu isamaa, mu kodumaa!

Mu isamaa on minu arm, kui tahan puhata,
Su rüppe heidan unele, mu püha Eestimaa!
Su linnud und mul laulavad,
Su põrmust lilled õitsevad,
Mu isamaa, mu isamaa, mu kodumaa!

S A H A A R A VÄGIMEHED

**Senusside
salapärase kõrve-
võimu purustamine
Sahaaras**

VÄINÖ J. VATANEN
(Hakkapeliitta järgi)

Vas.: Vallutatud piirkonna
kaart

Asumaa-riikide osa ei ole sugugi nii kadestatav kui väidetakse ja nende paljukõneldud saagihimugi on paljudel juhtumeil paratamatus. Rohkearvuliste varade kaitseks on vaja vallutada laiemaidki piirkondi; nii jõudsid roomlased ennemuiste Germaania metsadesegi Gallia rahutute piirinaabrite tõttu ja prantslased ja itaallased on aastakümnete kestes samuti võidelnud Sahaara äärmil. Eriti Itaaliat ei tarvitse asumaa peremehena kadestada. Vanemad suurriigid viisid Aafrika maa-alade jaotusel parimad palad endale ja jätsid järele vaid kulunud liibud. Neid tilku on siis Itaalia kogunud ja püüdnud liita ühte, õieti kummagi õnnestumata. Võib öelda, et veel nüüdki asumaa-piirkondi peetakse oma käes vaid peajasjaliselt prestiiži põhjustel, ega ole neil Somali, Eritrea ja Tripolitania liivalagendikel — kuna sidemeks on paremaidki maid — veel kauaks emamaale suuremat tähendust, ei rahva ülejäägi mahutajatena ega uute tuluvõimaluste hankijatenagi.

Itaallaste Tripolitaania või Liibia kaks aastakümnet kestnud vallutamislugu, mis nüüd just hiljuti vormiliselt lõpetati, on viimaseil aastail liitunud lähedalt tegevusega, mida prantslased on harjutanud oma maaosal Lääne-Sahaaras. Sahaara ja lahutab Prantsuse suure asumaa kaht peosa üksteisest pahemini kui ookean. Sudaanis ja Kesk-Aafrikas on Prantsuse üheks asumaaks suur maa-ala, kuna mauride Põhja-Aafrika maad moodustavad teise. Aga paarkümmend laiuskraadi kõrbe ja võsastikke, janu ja õuduse maid väikeste lätteorgude ja mägestikega on olnud nende vahel. Ja samuti nagu varem Ühendriikide lääneosas on need kõrve-rändurasunikud moodustanud euroopa võimule sellise püsiva hädaohu, et selle eemaldamiseks on lõpuks jõutud Sahaara vallutamiseni.

Otsustava löögi andsid õieti prantslased Sahaara hõimudele, vallutades sajandi pöördel ühelt poolt Tsadjärve ümbruse ja samal ajal Tuati maad Alžeeriaist lõuna pool. Tuareegide kõrbevürstid sunniti maailmasõja ajal ja selle järele sõnakuulmisele ja kuigi rahu siin-seal rikuti, on Prantsusmaa igal juhtumil löönud Alžeeriat ja Tuniisi lõunast ähvardavad ohud tagasi ja samal teel avanud võimalused muile, palju kaugemale ulatuvaile kavatsustele: autoliikumisele Põhja-Aafrikast Sudaani ja Sahaarat läbilõikavale raudteele, millest tulevikus kasvab „suure Prantsusmaa“ võimsmaid liikumissooni. Selle võimalusi uuritakse tänapäev täie tõsidusega ja selle teostamine näib olevat läheda tuleviku küsimus. Mõnigi neegrite maaosa suurimaid kultuuri- ja enne kõike sõjapoliitilisi küsimusi saab sellega õnneliku lahenduse.

Ahmed, senusside suuršaik, kes ei tahtnud alistuda võõra võimu ikkele.

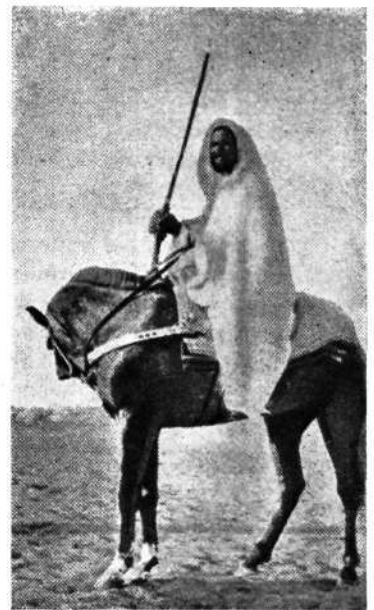
Nii palju Sahaara lääneosast. Kui lõunapoolsema Maroko atlas-hõimude lõplik allaheitmine algab nüüd saama tõsiasjaks, rahuneb ja alistub Lääne-Sahaara vähehaaval. Hispaanial on, tõsi küll, Rio de Oronsa, mis on paha rahutusepessa, sest kõrvehõimud poetuvad meelsasti kujuteldud piirijoone taha varju, nagu rifid omal ajal, ega suutnud neid hispaanlasest ülemhärä seal pooltki nuhelda. Aga kuna Prantsusmaa ja Hispaania on nüüd poole aastakümne jooksul olnud liidus aafrika küsimuste selgitamiseks, lahendub seegi mõll pea seikleivate kõrvema rüütlite vabaduse kulul.

Prantslased sattusid just aastasaja pöördel kokku-puutumisse nii Sudaanis kui ka pisut Põhja-Aafrika äärmil selle võimuga, mis selle ajani saja aasta kes-tes on õieti kogu Sahaaras ja selle piiriäärseis neegrüte maaosa mais etendanud väga suurt, peaaegu juhtivat, osa. Alles nüüd, Kufra allaheitmise järele, on õnnestunud itaallasil murda senusside vennasliidu selgroog ja sundida Ida-Sahaaragi euroopa asumaa-võimu hõlma.

Senussidest on kõneldud paljugi ja selle salapärase kõrvevõimu nimi on aegajalt torganud lugeja silmi kauge maailma kuulumiste kõrval. Tavalisim käsitlus näib olevat, et see on mingi võimas murjanivõim, kes seal Ida-Sahaara mail on valitsenud ja kangekaelselt vastustanud kõike euroopalist. Tõepoolest on senusside lugu veel imestamapanevam. See on nimelt islami derviiside organisatsioon, mingisugune muhamedi munga-rüütelkond, mis aastasada tagasi sündis — sel ajal kogu muhamedi-maailmas laineid löönud vahabiitliku liikumise, islami puritanismi mõjul. Selle loojaks nimetatakse üht Alžeeria mauri, kelle nimest üks osa on järgmine: Mohammed ben Ali es Senussi (lõpposa nimest jätame kirjutamata, sest seda jatkuks vähemalt

kahele reale), heast vanast araabia soost, muidugi prohveti järeltulija. Ta oli rännanud palju ja sattus Mekkas vahabitismi mõju alla. Umbes 1840. a. asutas ta uue muhamedi vennasühingu (akhva), mis võttis omaks mitmeid jooni vahabiitidelt. See nõudis prohveti puhast sõna jutlustes, valje usukombeid ja palveid ja keelis otsustavalt ära kõik vägiained, ka kohvi ja tubaka. Midagi erilist müstitsismi kalduvat iseloomu sel liikumisel alul ei olnud, vaid see oli üsna kohandatav tegelike ülesannetega. Selle organisatsiooni sihiks oli islami võimu laiendamine ja ta esines mingisuguse munga-rüütliorduna, nagu keskajal vaimulikud rüütelkonnad ristiusu mail. Senusside varustatud kloostreid ilmus peaaegu kõikidesse Tripolitaania ja idapoolse Sahaara maaosadesse, isegi Egiptusesse, Tuniisi ja Alžeeriasse, ja peagi nende mõju ulatus Sudaani mailegi, kus muhameedluse suurt levimist tuleb lugeda eeskätt nende teeneks. Nad olid tüübilisi sõna- ja mõõgaapostleid. Kuigi nad esindavad lõpuks neil peaaegu mõõtmatuil maa-aladel islami kõrgeimat vaimset ja ka suurimat ilmiikku võimu, ei tõmanud nad eurooplasegi vastu mõõka muidu kui ainult endakaitseks. Alles siis, kui algas itaallaste valutatud Tripolitaania viimne võitlus nende maade üle ülemvõimu omandamiseks, olid nad püsinud sitkusega sõjajalal ja mõõkuritena. Ja kui näit. Sudaanis 1880. aastail sündis kuulus Mahdi mäss, mis ühe löögiga hävitas kogu Egiptuse suure asumaariigi ja mille ohvriks sattus kindral Gordongi Khartumis, ei asunud senusside suuršaik — eelnimetatud vennasorganisatsiooni asutaja poeg, kes päris isalt riigi — mingisugusesse koostegevusse mahdistidega, hoiatas isegi Sudaani fulbesultaneid andmast abi sellele liikumisele.

Selle vennasühenduse peasukohaks oli kuni 1894. aastani Giarabubi Kyrenaikas, nüüdse Liibia ja Egiptuse kõrvepiiri lähedal, aga selleaegne Triipoli türgi kindralkuberner ei vaadanud heatahtlikult seda suurmeest, kelle võim oli suurem tema võimust. Siis muutsid senussid oma peasukoha Liibia kõrve keskel asuva Kufra maale. Sinna ei pääsnud enne lennukite ajajärku linnudki loata, nagu öeldi, ja sinna pääsu oli hõlpus valvata Kufra ümber oleva ligi saja penikoorma laiuse kõrveriba tõttu. Senussidel oli lööksalku kõikjal, lisaks mõne tuhande mehe suurune seisev armeegi, kuigi nende sõjalist ja poliitilist võimu küll tunduvalt ülehinnati.

Šaik ulja ratsu seljas.

Prantslastega oli senussidel olnud kokkupõrkeid Sudaanis, kus senussid püüdsid takistada prantslaste vallutamistööd aastail 1898—1902. Kui see neil siiski ebaõnnestus, loobusid nad edaspidi katseist euroopa mõju vastu. Aga pöördeastaks sai aasta 1911, millal itaallased maandusid Triipoliis. Türklastel õnnestus pöörduda senusside juhatusel olevad kõrvehõimud itaallaste vastu ja türgi ohvitseride juhatusel all — Enver Paša ja Mustafa Kemali päevil — nad tegid itaallastele olemise kuumaks. Türgi liitudes keskriikidega maailmasõja ajal ja „püha sõja“ kuulutamise kasvas ka nende endiste alamate itaalia-viha endisest suuremaks. Itaalia ühinedes liitriikide rindega ühinesid senussid püha sõjaga ja Itaalia valitsus otsustas tühendada kogu maa. Ainult kaks rannalinna, Triipolis ja Khoms, jäid itaallaste kätte. Siis senussid tegid katset a. 1915—1916 tungida Egiptusse, aga lõpuks inglased ajasid nad veriste peadega tagasi. Niiluse kaldail oli vastas kõvem isand. A. 1917 senusside suuršei Sidi Ahmed kannatas Egiptuse piiril otsustavat lööki ja loobus järgnevatel aastail valitsusest. Tema järeltulija Idris oli liitlassõbraline ja sõlmis lepingu itaallastega.

Kummagi nende kahe vana vihamehe rahusoovi ei jatkunud siiski kauaks. Itaalia oli küll rahusõlmimise järele nii nõrk, et ei suutnud võtta maad enda alla. Senussid valitsesid mõnes rannikulinnas ja nende peasukoht oli Triipoli ja Kyrenaika vahemal Misuratas. Aga 1922. aastast peale, Federzoni asumaade ministriks ja kindral Bongiovanni ja Volpi Kyrenaika ja Triipoli kubernerideks saamise puhul, algasid itaallased uue hooga sõjategevust. Esiteks vallutati Misurata, mille eest Volpi sai krahvitiitli. 1923. a. lõpul

oli Tripolitaania rannik terveni itaallaste käes. Selle järele jätkati pingutusi ja itaallased, varustatud kõige uuemaegsema varustusega, tungisid, tänu energilisele juhatusele, ikka sügavamale maa sisesse. Aastal 1925 leppis Itaalia Egiptuse valitsusega riigi piiride jaotusel kokku, nii et senusside peatoetuskohad Giarabubi, Djalo ja Kufra ümbruskonnas jäid Itaalia poolele. 1928. a. alul alustasid itaallased teist rünnakut sügavamale sisemaale ja vallutasid Audjila ja Djalo ja aasta lõpul Fessani. Viimne löök anti kindral Graziani juhatusel aastal 1930 sõjaretkil, millest võttis osa kaks kolonni. Tuli marssida läbi 600—700 km kõrvemaad, enne kui jõuti Kufrani, kus ootas ees äge vastane. Senusside riik on praegu siiski vari endisest. Mõned itaalia väeosad olid tunginud 24 päeva kestes tervelt 800 km Djalo ja Sellast edasi. Mõnikümne kilomeetrit Kufrast põhja pool ühineti ja üllatati senussi šei. Need kaotasid sadasi langenuid, mille vastu itaallaste kaotused olid nähtavasti suhteliselt väikesed. Kevadel oli Kufra saatus otsustatud. Itaalia lipp lehvib senusside viimse varjupaiga kohal.

Tripolitaania rahu seisukohalt on sel itaalia relvade edul kahtlemata suur tähendus. Nad on võtnud enda alla kogu selle maa-ala, mida nad Türki riigi pärijatena on nõudnud, ja lämmatanud viimsegi vastupanu. Nad on purustanud viimse muhamedi võimu teguri Põhja-Aafrika ja Sahaara mail, selle järele, kui prantslased neli aastat tagasi saatsid Abd el Krimi Reunionile puhkama oma vaevadest. Sahaara jaotamist riikidesse paberil on seiranud vähehaaval tõeline vallutus. Vana meelegujutlusi toitev ida taganeb neilki mailt ja asemele astub hr. asumaakomissionäär, või millist nime keegi neist peab parimaks.

Senusside riik on rannatu kõrb, mille põletav liiv on teinud paljude vallutajate sõdurite elu väljakannatamatuks.

ELANIKE GAASIKAITSE POOLAS

Näide gaasikaitse korraldusest, millest võiksime võtta eeskju

GAAS!

GAAS!

GAAS!

Elanike gaasikaitse Poolas oli ja on praegugi pea-aegu eranditult privaatse õhu- ja gaasikaitse liiga (n. n. „liga obrony powietzney i przeciwigasowej“, lühendatult „L. O. P. i. P.“) kätes. Nimetatud organisatsiooni tegevuse üle valvab 1929. a. asutatud „Elanikke keemilise sõja vastu kaitsev natsionaalkomitee“, kes valitsuse ametliku esindusorganina liiga tegevuse kooskõlastab ministriumide soovidega.

Natsionaalkomiteesse kuuluvad Punase Risti, L. O. P. i. P., haigekassaühingu kui ka suurema osa ministriumide esindajad, samuti koopteeritud esindajad kommunaalamateist ja teaduslikest ringest.

L. O. P. i. P. juhatuses on 1 esimees, 3 abiesimeest ja 12 liiget.

Liiga jaguneb vojevodkonna komiteedesse, maakonna komiteedesse ja ringkonna gruppidesse. Viimasteist on Varssavi ja Krakovi omadel nende suurearvulise liikmete arvu tõttu vojevodkonna komiteede õigused.

L. O. P. i. P. on teinud endale ülesandeks Poola sõja-õhuasjanduse arendamise. Liiga toetab lennukite ja uute lennuplatside ehitamist, mehhaanikute ja pilootide väljaõpetamist ja korraldab keemilise sõja ettevalmistusi. Seni on liiga eestvõttel saanud alguse järgmised asutused: Varssavi aerodünaamika instituut, Poseni lenduritekool, mehhaanikutekool Lodzis, lennuplatsid Kattowitzis, Lembergis ja Vilnos, ja kaks lennuplatsi igas vojevodkonnas ja ilmajaamas üle kogu

maa; lisaks keemiline katseinstituut, mis 1926. aastast saadik seisab riigipresidendi, keemiaprofessori Moscicki, juhatusel, ja sõjaministeeriumi korralduses seisv gaasiuurimisinstituut. Hiljuti asutati pilootidekool Radomi ja Lodzi ja mehhaanikutekool Lembergis ja Varssavi.

Liiga järgmiseks ülesandeks on gaasikaitse korraldamine elanike laiemaile kihtidele, tutvustades neid gaasisõja hädaohutudega ja gaasikaitse vahenditega, õpetada välja gaasikaitse instruktoreid, toetada teaduslikke õhu- ja gaasiasjanduse uurimistöid.

Peamised L. O. P. i. P. propagandavahendid on: gaasikaitse-nädalate korraldamine, näitused, propaganda gaasivagunite ja jõuvankrite ringsõidud, ajakirjad ja raamatud.

Gaasikaitse-nädalaid korraldatakse Poolas igal aastal kõigis suuremais paikkonnas sõjaväe-, riigi- ja omavalitsusametnike osavõtul. Üldiselt on nähtud ette järgmine programm:

Elanike tutvustamine 1) üksikute lennuki tüüpide, varustuse, depoode kui ka fotograafia, ilmteaduse, õhusõiduga jne.; 2) õhukallaletungi ja kaitsega; 3) alarmiga; 4) õhuvõitlusega; 5) pommitamisega; 6) kunstlennuga; 7) grupilennuga ja 8) üksiklennuga.

Õhukallaletungi ja kaitset demonstreeritakse harilikult aktiivsete väeosade ja kohalike ühingute kaastegevusel. Sellelaadne näitlik harjutus on umbes järgmine:

Turuplats või mõni linnaosa asetatakse õhuohu seisukorda. Lokomotiivid, sireenid, vabrikute vile ja kirikukellad hüüavad valvelolekule. Väeosad asuvad kaitsele. Vaenlase lendurid lähenevad. Sünnitatakse kunstlikku suitsu ja udu. Heidetakse pomme. Päästekomiteed sõjaliste noorsooühingute ja sanitaarpatrullide liikmeist annavad mürgitatuile esimest abi, transporteeritakse need Punase Risti päästepunktidesse, kes kuski läheduses on löönud oma telgi üles, jne.

Järgmiseks tähtsaks selgitus- ja propagandavahendiks on gaasivagunid. Igal raudtee direktsioonil on olemas oma vagun gaasinäitusteks. Vagunid on jaotatud kahte ossa. Esimeses osas on gaasiaparaadid ja gaasikaitsevahendid. Mitmesugused gaasiliigid ja nende mõju inimesele on piltlikult kujutatud. Sealsamas ripuvad gaasimaskid ja gaasiülkonad. Teist ruumi saab külastada ainult gaasimaskiga varustatult — seal on gaas. Vagunid peatuvad teatud aja igas jaamas.

Paikkondadele, kuhu ei puutu raudtee, sõidavad veoautod samaste näitustega.

Kaugeleulatavamaks selgitusabinõuks on film, ka loengud, ettekanded jne. on tarvitatavad.

L. O. P. i. P. ajakirjad on „Lot Polski“ (Poola õhuasjandus) ja „Mlody lotnik“ (Noor lendur). Viimast levis juba 1926. a. 7000 eksemplaaris.

Raamatuid gaasikaitse selgitamiseks on ilmunud rohkesti.

Suure hoolsusega on L. O. P. i. P. võtnud kursuste korraldamist nim. alal.

Kursused on kolmesugused.

I. Kursused gaasikaitse-inspektoreile. Kuulajad õpetatakse välja L. O. P. i. P. vojevodkondade juures olevate allosakondade juhatajaiks. Kursustest osavõtjatena on nähtud ette ainult: a) isikud, kes L. O. P. i. P. organisatsioonis on olnud tegevad; b) isikud, kes L. O. P. i. P. organisatsioonis on praktiliselt töötanud; c) keemikud; d) arstid; e) reservohvitserid.

Kursused peetakse Marymont-Varssavi gaasikooli juures. Üks kursus kestab 3 kuud, 5 õppetunniga päevas. Kuulajaile on kohapeal võimaldatud ka ülalpidamine.

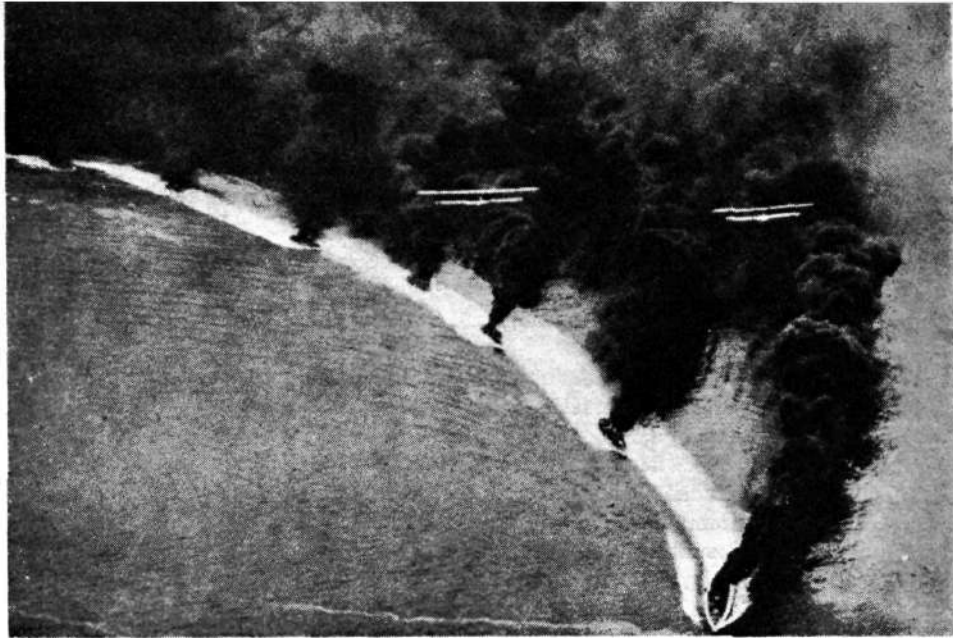
Kursustel leiavad käsitamist:

1) Gaasivõitluse ajalugu, 2) gaasivõitluse tehnika ja taktika, 3) meteoroloogia, 4) gaasikaitse, 5) võitlusvahendite keemia, 6) gaasikaitse osakondade organisatsioon, 7) lendurite tagasitõrjumine, 8) gaasimürgitatu päästmine, 9) gaasialaliste kursuste organiseerimise meetodid, 10) propaganda.

II. Kursused abinstructorite väljaõpetamiseks:

Osavõtjaina tulevad arvesse peamiselt tuletõrje liikmed, selle järele politsei- ja valitsusametnikud, Punase Risti õed kui ka intelligentne noorsugu.

III. Kuuenädalased kursused maal gaasimõju ja gaasikaitse selgitamiseks. Nendel kursustel annavad seletusi II kursustel teadmisi omandanud abinstructorid.

Pilt tuleviku merisõjast.

Peale L. O. P. i. P. korraldab ka Punane Rist gaasikursusi mõlemast soost isikuile. Seal pööratakse erilist tähelepanu invaliidide ja teiste sõjaväeteenistusest vabastatud isikute väljaõpetamisele.

Alates märtsist 1929. a. antakse Varssavi rahvakoolides õpilasile gaasikaitse üle teadmisi. Siia kuuluvad: 2 tundi teoreetilist õpetust ja 2 tundi praktilisi harjutusi.

Käesoleva aasta jooksul võimaldatakse rahvakoolidele L. O. P. i. P. korraldusel suuremal hulgal raamatuid gaasikirjanduse alalt. Kesk- ja kutsekoolid on tähendatud kirjandusega nim. hulgal varustatud juba 1929. a. saadik.

Ka vabrikuis on juba peetud gaasikaitse kursusi.

Thornis korraldas naiste ettevalmistuse ühing 1929. a. ühekuised gaasikaitsekursused naistele, kus anti õpetust keemiliste relvade, gaasikaitse ja päästetööde käsitamises.

L. O. P. i. P. eesmärgiks on Poola elanikkonna varustamine gaasikaitseks.

Selles sihis on ta esimeses jões teinud endale ülesandeks tarvilise arvu gaasimaskide muretsemise.

Gaasikaitse-päästejaamu leidub peaaegu kõigis suuremais linnades.

Gaasikaitse-keldrite ehitamist alati alles hiljem. 1929. a. oli nähtud ette (ajakirja „Lot Polski“ nr. 12, 1928 teadaande kohaselt) nim. keldrite ehitamine Varssavis, Poosenis ja Sosnovieci, ka Krakovis.

Suurte keldrite ehitamise kõrval on soovitud L. O. P. i. P. poolt ka väikesi keldreid 1—2 perekonnale välispool linna.

Edaspidi tuleb majade ehitusel arvestada rohkem gaasikaitse nõudeid — ministri käsu kohaselt, nagu see on avaldatud „Kurj. Varssavskis“ 1. dets. 1928.

Tsiviilelanike gaasikaitsest sõjaväe kaudu ei saaks olla pikemat juttu, kuna sõjavägi on koormatud teiste ülesannetega. Tsiviilelanike gaasikaitse Poolas seisab politsei ja tuletõrje käes. Need teevad sellele vastavaid ettevalmistusi, kooskõlas L. O. P. i. P.-ga, ühtlasi ka käsikäes sõjaväega. Seda kõike täiendab veel poola raudteede õhukaitse organisatsioon. Raudteede õhu-

VABADUSSÕJA PÄIVILT

MINIATUURE
JOH. AINO

I. Juhus ja saatus.

Laiskleme K. mõisas. Ootame uusi käske tegutsemiseks.

Juba mitmendat päeva ei tülita meid punased rünnakute ja luurretkedega. Ei tülita ka omad — uute käskudega.

Üks käsk vaid on kindel: me ei tohi vastast asjata õrritada ja provotseerida rünnakuile. Peame ootama suuremate jõudude saabumist, et siis anda löök. Oleme sunnitud loobuma tavalisest lendkäigest vaenlase rindele, selle tahagi.

Seisimine muutub tüütavaks, peame otsima ajavii-det ükskõik milles. Ka kaardimängus.

Nii istume kaunil pärastlõunal härrastemaja kabineti klubitooles, milliseid võib nimetada mugavaiks, kuigi punased neilt taganemisel on nülginud nahapolstri, ja mängime „žeeskat“. Raha peale muidugi, sest: kaota kõik, homme võib-olla sind enam ei ole!

Oleme mänginud tunde. Kapten R. võidab järjekindlalt. Teeseldes hajameelsust kaotab vahest sekka. Mulle näib: ta teeb seda mängu pikendamiseks. Vastasel korral oleksime juba puupaljad. Ta ostab juure kuuele, vahest, otseku trotsides reeglit, ka seitsmele. Kuid ikkagi saadab teda pöörane õnn: ainult harva ta kaotab.

Mäng ja kapteni taktika närveerivad mind. Tahan rikkuda ta üleemelikut tuju.

„Kapten, kui veel täna läheb punastega löömiseks, siis see teile hästi ei lõpe!“ ütlen viimaks, leidmata midagi targemat.

„Pidage meeles: kel veab mängus, sel...“

„... ei vea armastuses! Tean! See on juba ära-kulunud värk,“ lõikab kapten rahuliku muigega mu tiraadi.

„Mitte nii! Kel veab kaardimängus, sel ei vea lahingus! Olen varemgi kuulnud juhtumeist, kus äsja-sed võitjad kaardilauas kaotasid elu lahingus.“

„Siis olete surematu! Teil ei vea põrmugi ja mitte kunagi. Ma ei ole kade, soovin õnne!“ vastab kapten veidi pilklikult. Ta energiline suu tõmbleb. Võib-olla naerutuksatusest. Kuid võib-olla ka miski seletamatu muu pärast.

Mängime...

Äkki kõmatub väljas tumedaid püssipauke. Samal hetkel astub sisse veltveebel.

„Härra kapten, punaste ahelikud tungivad peale läbi võsa vasakul maanteed!“

„Hea!“ lausub kapten. Tõuseb rahulikult lauast,

keerab kokku ta ette korjunud rahad ja, lisades juure kaardipaki, pistab rinnatasku. Paar käsklust ja me oleme väljas...

Tundi paar püssi ja kuulipildujate raginat. Veidi verd...

Siis oleme jälle koos kabinetis. Oleme terved kõik. Pisut määrduvad mundrid, lahinguärevusest õhetavad näod...

Salaja panen tähele kaptenit. Ta on endiselt rahulik, külm. Ükski joon ta kuivetonud näos ei kõnele äsja üleelatust. Mu pilk libiseb ta frentšile, peatub väikesel augukesel vasakpoolsel taskul. Varem seda augukest ei olnud. Tähendab...

„Mu härrad, minu kord on p.dada panka,“ lausub kapten ja võtab vasakust rinnataskust kaardid ning raha.

Nüüd näeme kõik: pealmine kaart on lastud läbi. Ka järgmine... Ja veel... ja veel... Viimase kaardi ja rahapaki vahelt kukub välja läikiv kuulike...

Kapten võtab ta kui putuka sõrme vahele, silmitsseb, kehitab õlgu. Vaatab taskut ja näeb augukest.

„Just südamesse! Kuid väikekaliibriline brovning,“ ütleb ta nagu põlastavalt, visates kuulikese lauale.

„Kas ei olnud mul õigus! See on vaid juhus. Aga kui oleks lastud püssist?! Oleksite olnud valmis!“ ruttan ma õigustama oma äsjast teooriat.

„Oleks! Meie nurgas öeldakse, et oleks on s... mees. Juhuseist aga koosneb elu!“ filosoferib kapten ja patsutab mulle sõbralikult õlale.

Me mängime...

II. Siga.

Kahe küla vahel seisib majakene. Viltuvajunud, vana ja vilets. Näis kõigist hingelistest täiesti maha-jäetuna.

Kuid kahtlus tekkis ta vastu: kas ongi ta nii mahajäetud kesk lumist välja ja näpistavat külma? Võib-olla pesitseb seal punaste post? Võib-olla hiilitakse sinna ööseti vastaselt poolt ja jälgitakse meie tegevust päev läbi? Aga võib-olla istub seal mõni meile vaenuline taat või eit, kes punaselle heaks käsilaseks, kes varahommikul enne kukke ja koitu tuleb halisesed meie juure ja kaob videvikus?

Kes teab! Kui läkitaks tolle lobudiku pihta õige ühe kolmetollilise mürsu ja keeraks ta põhjani ümber! Sest on varemgi olnud juhtumeid, kus niisugused maha-jäetud ja viltuvajunud majakesed on peitnud endas suurimaid ohte.

kaitse määrusi sisaldavad „Esiõlgused määrused kaitse kohta õhu- ja gaasikallaletungi puhul poola riigiteede O. P. L. liinidel“, Varssav 1927. Üksikasjaliste ja oluliste ettekirjutuste läbiviimise võimalust suurendab sõjaväeline raudteelaste organisatsioon (P. V. K. = sõjaväeline raudteelaste ettevalmistus).

Poola tsiviilelanike gaasikaitse on eriti edenenud viimaseil aastail — eelkõige mõlemate — nii õhu- kui ka gaasikaitse — liigade ühinemisel. L. O. P. i. P. liikmete arv kasvas 1929. a. oktoobriks umbes 400 tuhandeni. Isikute arv, kes seni on teinud läbi gaasikursused, ulatub 500.000-ni. **Hypertiit.**

Malevate sekretärade kursusel: keskel peastaabi majanduspealik Pullisaar, peastaabi ülem kol.-lt. Maide ja rev. kom. esimees major Saulep.

Kuid enne tarvis vaadata lähemalt seda majakest: mis või kes peitub temas.

Päeval pole see võimalik: nii kui liigud, turtsatab punaste külast kuulipilduja. Ootame! Las' saabub õhtu.

Ja nii jääb kogu päev vaikseks tolle üksiku majakese ümber, milleni ühepalju maad meilt ja punaseilt. Kuid me peame teraselt silmis teda. Ei mingit liikumist, ei mingit häält: maja jääb tummaks. Tumm on ümbruski....

Ja siis äkki kostab majakese poolt häälitsemine, nagu virisemine. Ei saa esmalt aru, mis see on. Kuid virin kõveneb, kostab selgemini: tuuleiil on sealtpoolt.

— See ju siga! — lausub üks mu luurajaist.

— Siga neh! Ja pealegi näljane, pole kogu päeva saanud ivakestki, — lisab teine.

— Siis peab rutem kui muidu tegema ta praeks: mis vaene lojus ikka jumalamuidu nälgib. Pole ka tükil ajal saanud midagi toekamat hammaste vahele, — arutleb kolmas, silitades mõtlikult üle karvastunud lõua.

Unustatud siga mahajäetud majas kahe vaenulise leeri vahel.. Ja kes ütleb, et ka punased ei ihu hammast seapraele.

— Kas toome ära või, härra lipnik, — küsib prae-himuline poiss, endal suu täis sülge.

— Ega punaseile teda jätta küll kõlbaks, — lisab juure.

— Tooge! Kuid paugutamiseta. Ja hoidke oma nahk, kui juhtub midagi! — ütlen.

— Tehtud! — rõõmustuvad poisid.

Saabub õhtu... On kuuvalge, kuid pilved looritavad aineti looduslikku helgiheitjat.

Kolm poissi hiilib majakese suunas. Libisevad varjudena üle välja, kord joostes, kord langedes lumme liikumatuna, kui kuu pistab palge pilve varjust.

Tunni möödudes on poisid tagasi. Kuid... praeta.

— Noh, kus siga? Kas teda polnudki? — pärin.

— Oli küll! Üsna tubli jõmm oli teine, kuid ää lippas!

— Või ära lippas! Kuhu ta siis lippas?

— Punaste poole ikka! Teie ei lubanud ju paugutada. Aga oleks ikka talle, kuramusele, kihutanud kuuli pähe! Noo, kus oleks olnud alles praad! Ähh! Täägiga ka torgata ei võinud: tõstab maailmatu kisa, enne kui hing väljas. Ja mine torka pimeduses. Mõtlesime siis, et lööme tõpra uimaseks püssipäradega, siis selga ja muudkui tulekut.

Mõeldud, tehtud. Kaks meest asus, püssid raudapidi peos, kuudi läve ette ja mina läksin praadi välja ajama, ise ütlesin teistele, et nii kui pistab nina üle künnise, valagu nad kõigest jõust pähe. Noojah, ajasin. Aga ju ta, sinder, aimas surma: kus tegi niisuguse hüppe üle künnise, et püssipärad langesid mat-satades tagumikule. Röögatas korra hirmsasti ja pani punaste poole.

— Ilma!

— Punane siga oli! Ei mina teda raibet küll oleks söönud! — lohutas end too kõige maiam ja sülgas mõrudasti.

Püstol- kuulipilduja

OMADUSI JA
KASUTAMIS-
VIISE

Püstol-kuulipilduja laskeasendis.

Kõigil on leidunud võimalusi veenduda maailmasõja määratus mõjus sõjatehnika arengule. Uued töökspidamised, uued võitlusvahendid sündisid rahvaste verise heitluse kogemust. Ajaloo algpäevist on rahvad sõdinud, vägagi inimlikud patsifistlikud ideed seni pole suutnud tõkestada sõjasõite. Aegade eest püstitatud lause „Kel vägi, sel võim ja õigus“ eksisteerib tänapäevalgi. Puht-enesekaitse vajadusist tingituna iga riiklikult mõtlev kodanik peaks olema huvitatud, milliste relvadega, milliste uute strateegiliste ja taktikaliste võtetega tuleviku sõjas suudetakse võita. Sõdade kogemust õpitakse, tehakse järeldusi tuleviku sõdadeks. Iga moodne sõjavägi peab pidama sammu sõjatehnika arenguga. Kui kiiresti sõjatehnika areneb, näeme järgmisest kujukast näitest. Kui 1914. aastal ei tuntud ega leitud vajadusi kerge-kuulipilduja olemasoluks, siis 1918. aastal leiame Prantsusmaal jalgväe diviisis 576 kerge-kuulipildujat, milline arv viiekordselt ületab samal ajal samades üksustes raske-kuulipildujate arvu, kuigi ka nende juurekasv oli ligi viiekordne. Seega näeme, kuidas relv-masina arenevad selles suunas, mida tähistavad sõjapidamise tarvidused ja vajadused ise. Igapäevases keeles öeldes — valmistatakse peamiselt seda kaupa, mida nõuab turg.

Kuid ka k.-k. (kerge-kuulipilduja) ei olnud sõjakogemuste järgi see ideaalne masin-relv, mis oleks lähedastel distantssidel küllaldaselt kiiresti käsitatav ja võimas kui ka stabiilne pinevaimail hetkil lakkamatuks tulistamiseks. K.-k. ei jatkunud lihtsalt igale poole tulistamiseks rünnak-momentidel. Selgus, et k.-k. on veel liig paandumatu ja küllaldaselt koormav. Vajadusest õhutatuna leiutati maailmasõja lõpupoole püstol-kuulipilduja (p.-k.), mis pidi täitma jalgväe automaatrelvade seas tühja koha. Möödunud sõjas ei saadud veel täieliselt kasutamisele võtta ja proovida p.-k. võimalusi, kuid osaliselt kasutati teda rinnetel ning saadud

kogemust võib ennustada, et tuleviku sõjas lähedastel distantssidel ja mõningais eritingimustes p.-k. tõestab hiilgavalt oma tähtsust ja võimsust.

Kuna p.-k. meie oludes ei ole tundmatu relv, siis peaks kõitma huvi peatumine mõne sõnaga ta omaduste ja kasutamise perspektiivide juures.

P.-k. on ainuke hõlpsasti käsitatav automaattulandev jalgväe masin-relv, millist omadust tagab kergus, väiksus, lihtne konstruktsioon ja töötamistakti suurus — 10—12 lasku sekundis. Laskemoona kaal on niivõrd väike, et üks mees ühes p.-k. võib kanda kaasas tarvilise tuleüksuse. Kus teiste kuulipildujate kasutamine on seotud raskustega — käigul, igas asendis, mürsutrehtreis, aukudes, kaevikuis jne. — seal p.-k. tõestab edukalt oma tõhukust. Kuuli algenergia on võrdlemisi väike — 43,9 kgm, kuid veel 200 m. distantssil, millise kaugusega õieti piirub p.-k. tegevus, tungib kuul kuiva kuusepuusse 7 cm, seega on surmami-seks täitsa võimeline. Laskemoona suure hajumuse tõttu kaugemaile distantssidele tulistamine ei anna tähelepandavaid tulemusi. Hajumise suurus oleneb püstolikuuli väikesest algkiirusest ja laengu kaalust, milles pisemadki kõikumised mõjutavad suuresti algkiirust. Eriti täpsed laengu kaalumised teeksid aga selle laskemoona väga kalliks.

Temperatuuri kõikumised, tuul ja baromeetri seis muutused 200 m piirides ei ole mõjuvaks takistuks tulistamisel, kuna suuremail kaugustel eriti tuule mõju arvesse võtmine ja sihtimisvõimaluste leidmine osutub peaaegu võimatuks. Püstolikuuli lennujoon on järsk, siin mõned andmed meetreis:

Distantss mtr.	50	100	150	200	250	300	350	400
100	0,13	0,00	-0,44	-1,20	-2,38	-4,05		
200	0,43	0,60	0,47	0,00	-0,88	-2,25	-4,17	-6,68

Esiletoodud põhjusil p.-k. normaalseks töötamispiiriks on 200 m. Vastavalt sellele meie „Jalgväe Eeskiri II osa“ kokkusurutult tähistab p.-k. ülesandeid järgmiselt: „P.-k. on võimas abirelv kallaletungi viimasel perioodil, rünnaku tagasilöömisel, samuti kõigis võitlustes metsades, asulais, vastupanu positsiooni sisemuses, kaevikute ja tõkete võitmisel ja luurel. Julge võitleja käes on ta mõjuv relv vastase hävitamiseks kõige lähemal kaugustel, lahingu raskemal silmapilkudel. P.-k. võimaldab tuleavamist igast asendist, ka käigul.“ Seega p.-k. on relv, mille tulejuhtimisest ei saa juttugi olla, vaid siin on olnud kõik relvakandja otsustust. P.-k. on sobiv silmapilkseks pihtasihtimiseks ja tule kiireks ülekandmiseks, kuna iseseisvate tõkete loomiseks on ta vähe kõlvuline. Vahetpidamatu töötamisvõime väiksus loob selle relva kasutamises kindla-ilmelised piirid. Olles teiste masin-relvade tule täienduseks, p.-k. tulistamisviisiks on valangute kaupa punkti laskmine. Kujude tabatavus on nii suur, et 100 meetrini isegi näpssihtimisega vähimadki kujud peaaegu eranditult langevad, kuni 200 meetrini iga rindkuju tabamiseks jätkub ühest korralikust valangust. Keskmiselt kulub kuju tabamiseks 5—10 sekundit, ialgi mitte

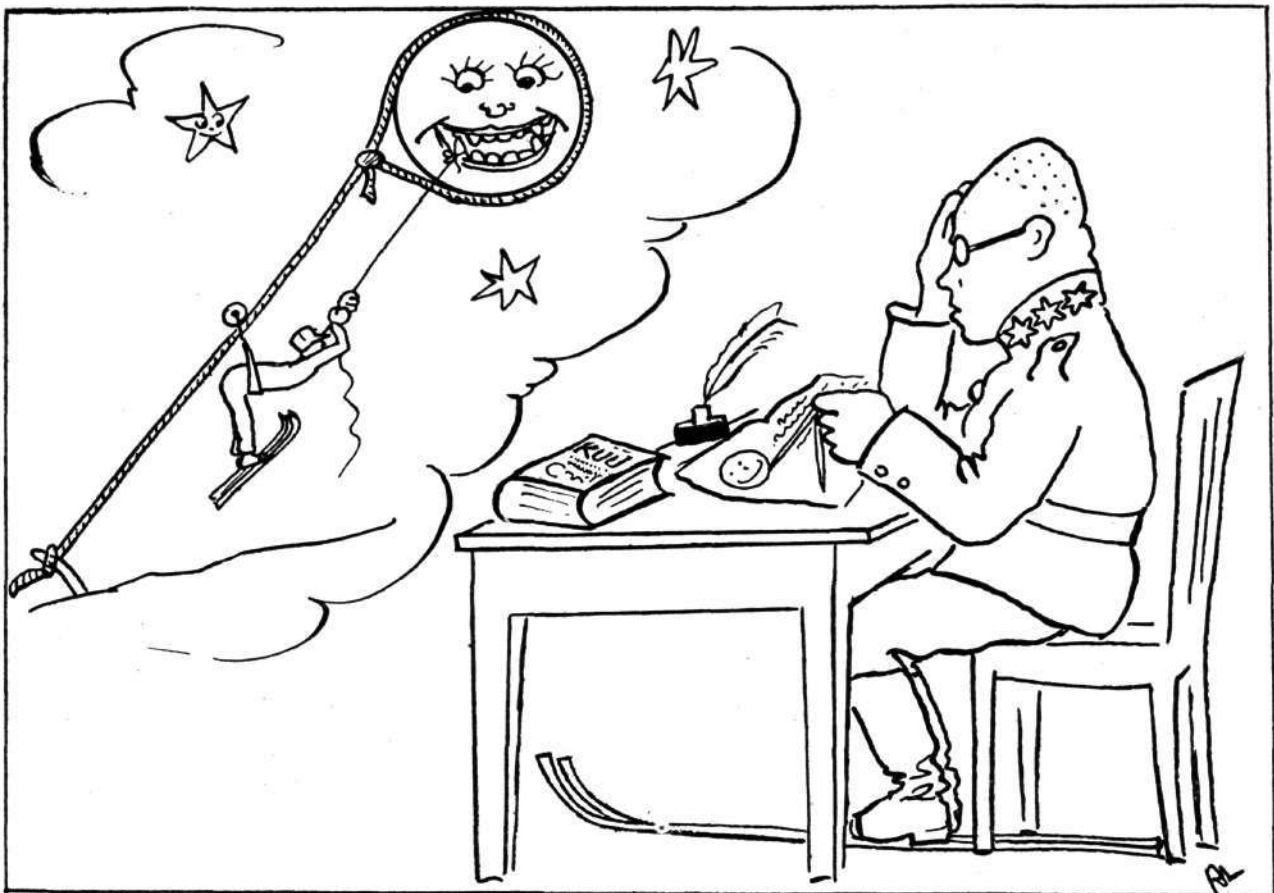
rohkem. P.-k. rohkusel peaks nendega varustama nii laskur- kui ka k.-k. jao ülemaid, isegi jaoulemate abisid. Rünnakule minnes tavaliselt jäävad k.-k. maha rünnaklähete alusele ja nende järeleviskamine ning kohandamine tulistamiseks võtab aega. Tekkinud hädaohtlikust tuleta seisukorrast aitaksid üle p.-k.-jad, millega jaod jätkaksid intensiivset võitlust ja sissemurde laiendamist vastupanu-positsiooni sisemuses. Rünnakule minnes tulistavad p.-k. käigult, millega oleks tagatud tuletõetus alatiselt.

Ka rünnaku vastuvõtmisel ja tagasilöömisel p.-k. täidaks tühjad kohad tulesüsteemis. K.-k. jagudes p.-k. ülesanne sageli oleks täita töötamast lakanud k.-k. aset, viimast võimalust tuleks aga vägagi arvestada. Luure kokkupõrkeil p.-k., kui alatiselt tulevalmis relv, osutuks julge ja osava laskuri käes mõjuvaks võitlusvahendiks.

Lahingitegevusel asulais p.-k. tähtsus on eriti suur. Ta alatise tulevalmisoleku, kerguse ja väiksuse tõttu võib teda kasutada igast aknast, trepikojast, katustelt, majade sisemuses ja hõlpsasti ronida üle plankude ja takistuste.

U. P—n.

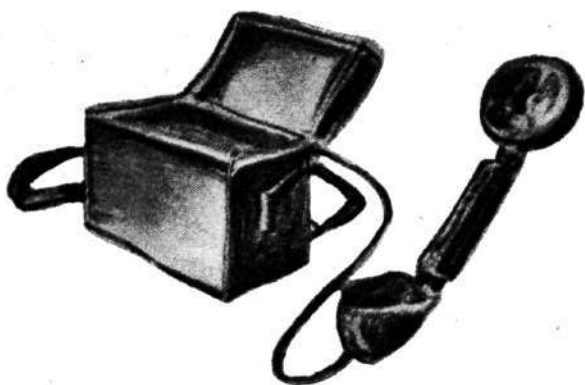
Tuleviku pilt.

*Kui olukord on sedasi
ja aeg on jõudnud edasi,*

*siis lööme käega kõigel' muule
ja kihutame õkva kuule.*

*et maa peal pole enam ruumi,
kuspoole suusaretke suuni,*

Alljärgnevas lookeses anname lugejaile edasi peatüki mehisusest ja kindlast meelest. See on tabatud salakuulaja lühike romaan, kes surmale teadlikult silma vaadates üha mehiseks oskas jääda ja sõjameheliikult sirgena seista ka meeleheitlekuna näiva silmapilgu ees. See on moment, kus ka vaenlane vaenlast hakkab austama ja kus kaks vaenulist väge annavad üksteisele nõorsirgena seistes au. Säärasteis kangelastest peaksime igauks võtma eeskujuna elu kõige raskemal silmapilgul.

S A L A K U U L A J A

Aasta 1914 muutis Põhja-Prantsusmaa rahulised maa-alad veriseks rahvusvaheliseks võitlusareeniks. Suur maailmasõda oli süttinud ja selle vihaseimad löögid anti just neil tapatandreil. Valdava võona tungisid sakslased Prantsusmaale taganevate inglise-prantsuse väehulkade kannul ja kui, sõjaõnne muutudes, sakslased omakord taganesid Pariisi alt Põhja-Prantsusmaa uutesse asukohtadesse, polnud võitlused veelgi vaibunud ägedaiks jooksupraavitaplusteks, vaid paljud väeosad toimisid õige iseseisvaina suurel tegevusmaalal, kus rindesalakuulajate tähendus oli märgatavalt suurem kui sõja hilisemais olukorras. Sakslaste salakuulajate organisatsioonid tegutsesid jätkuvalt edukalt, sest nende tegevust hõlbustas tunduvalt vägede kirjavus liitlaste poolel. Prantsuse ohvitseridena rietatult liikusid nad inglaste liinel või inglastena rietatult prantsuse poole ja üksteise keelt mittemõistvail vägedel oli raske otsustada, kas need ohvitserid olid tõelised liitlasohvitserid või valeriideid tarvitavad vaenlased.

Salakuulajate tähendus oli vaenlase jõududele määratuma tähtsusega. Ohuteated tegid vägede edasiliikumise päeval võimatuks ja ainult ööpimeduses võidi sooritada nende ümberpaigutamisi. Võidi vallutada mõni kungas, tungida edasi vaid lühikesel maa-alal, mis ametlikes raportis või lehtede veergudel näis tähtsuseta saavutusena, aga nendelt uutelt seisukohtadelt võidi ehk valitseda vaenlase seisukohti, takistada liikumist kuski raudteel või segada teisiti vaenlase tegevust, mis sugugi polnud vähese tähtsusega, aga mille õnnestumine oleneb sageli sellest, et eelvalmistusi suudeti täita kõige suuremas saladuses. Kui salakuulajad said säärasest ettevõttest aimu ja pääsivad sellest vaenlasele teatama, oli ettevõtte määratud juba algusest peale nurjuma. Salakuulajate tegevus oli siiski ääretu hädahohtlik ja nõudis hoolimatut külma-verelust, millest järgnev lühike jutustus inglise väerinnalt annab lühikese kujutluse.

Briti väed olid asunud prantsuse külas ühte tallu, kust elanikud juba varemalt olid põgenenud ja kus leidis veel ainsa kojujäänuna vana räpane talumees, nimega Gilbert. Ta oli näolt nagu pesemata ahv, nagu inglise sõdurid naerdes tähendasid, ja kui tõlk jutustas — sest igal briti väeosal oli keegi prantsuskeelt vajaliselt mõistja isik tõlgina kaasas — et ta naine oli surnud sakslaste sissetungimisel tallu, tähendas keegi brittide hulgast, et „sakslased võisid tänada sel puhul õnne, sest kui ta nägu oli niisama räpane ja inetu nagu ta mehegi oma, siis võis see kindlasti pikendada sakslasile nende surnute loetelu“.

Vanake näitas end ainult väga harva, suurema osa ajast veetis ta all veinikeldris, ohtes seal oma muredest. Ühel päeval ilmus majja inglise kindral kaastelastega ja kõneles söögilauas oma ohvitseridega uutest kahurite asukohtadest ja lähemate päevade kavatsustest. Äkki oli kuulda valju käratsemist kõrvalruumis. Kui see aina kasvas, tõusis kindral ühes teiste lauasolijatega üles ja astus kõrvalruumi. Sinna oli kogunenud salk sõdureid ja väeosa kokk seisis leivanuga käes, ähvardades sellega prantsuse vanameest, kes piilus kartlikult ja hämmastunult ringi.

„Mis see tähendab?“ küsis kindral järsult. „Miks siin käratsetakse?“

„See mees on salakuulaja, sir,“ vastas kokk, „sest kui läksin juhtumisi keldrisse otsima toiduaineid, nägin teda kuulatavat teie jutuaajamist, kõrv söögitoa põrandas oleva prao vastas, mispärast sundisin teda endale järgnema.“

Kõik jäid vaikseks, ja major, pannes monokli silma, käskis meestel eemalduda. Ainult vahid jäid tuppa. Kindral vaatas uurivalt mehe otsa ja pöördus siis majori poole. „See siis seletabki, miks vaenlane on viimaseil päevadel suutnud nii suurepäraselt luurata meie jälgi,“ ütles ta ja, pöördudes siis jälle prantslase poole, küsis järsult: „Mida ütlete selle kohta?“

„Comprends pas (ei mõista),“ vastas mees ja näis aina kartlikumalt värisevat.

„Toimetage läbiotsimine keldris,“ käskis kindral üht vahtidest. Sõdur lahkus ja kõik seisid vait ruumis. Kindrali nägu oli vali, sest ta teadis juba ette läbiotsimise tagajärgi. Mõne minuti pärast ilmus sõdur tagasi, hoides käes telefoniaparaati.

Kindral vaatas telefoni ja siis farmeri poole.

„Mida teil on öelda?“ hüüdis ta, ja ta hääli oli kohutav.

Sama silmapilguga näis talunik kui uuestisündinuna. Ta mõistis, et ta mäng oli nüüd otsas ja ta näitlemine tarbetu. Ta lõi kannad kokku, seisis tikk-sirgelt ja vastas kindlasti teise vaadet.

„Ei midagi,“ vastas ta.

„Kas teate karistust?“ küsis kindral.

„Tean,“ vastas sakslane näoilmet muutmata.

Mehe äkiline muutus avaldas kõigile sügavat mõju.

„Armas Jumal,“ sõnas major, „mina ju kohtasin teid läinud aastal lord N. juures!“

„Just nii, major Drayton,“ vastas mees rahuliselt.

Järgnes pikk vaikus, mille kindral lõpuks katkestas. „Kas soovite kirjutada mõne kirja?“ küsis ta. „Saadan selle edasi, oma poolt enne tutvudes selle sisuga.“

„Ei,“ vastas sakslane lühidalt, seistes endises sirges asendis.

„Kas soovite öelda midagi?“ küsis kindral, ja nüüd vastas sakslane jaatavalt.

„Meil on lahkuminevad arvamised asjadest,“ lausus ta ja ta hääli kõlas selgesti ja võimsalt. „Olen ohvitser Preisi armeest ja teie tund on löönud. Mis tähendab siin minu surm! Kõik täidame oma kohust ühtviisi. Teie olete lakanud olemast suur rahvas, meie aeg on koitnud, on koitnud „der Tag!“ ja ta tervitas, tõstes käe hetkeks oma laubale.

Surmavaikus valitses ruumis, kõik mõistsid silmapilgu tõsidust. Lõpuks sõnas kindral häälele, mille valjus oli kadunud:

„Me ei taha vaielda asja üle, sest, nagu ütlesite, on meil selle kohta eriarvamised. Võitlus on parajasti hoos, lõppplahenduseni pole veel jõutud ja võib ju olla, et — eksite oma veendumuses.“ Siis peatus kindral ja ohvitserid ta ümber seisid niisama sirgesti kui sakslane. Üks neist, noor, alles rindele saabunud leitnant, sai vaevalt lämmatada nuuksatuse pikka ohkesse.

„Minul ei ole midagi lisada,“ jatkas kindral, „ja kui teie ei soovi kirjutada, ei taha ma asjata viita aega. Teid lastakse maha poole tunni pärast.“

Sakslane tervitas sõjamehelikult ja lihaski ta näol ei liikunud.

Sama pidulikult vastasid inglise ohvitserid tervitusele, sest sakslane või mitte-sakslane, salakuulaja või ei, ta oli siiski kangelaslik mees.

R. KLAUSSON

Sokolaadi-, kompveki- ja biskviiditehas

Tallinn, Jahu tän. 5, kõnetr. (2)19-05

Suures valikus:

Monpasjee-, karamell- ja šokolaadkompvekke, biskviiti ja mitmesuguseid muid maiustusi.

Äridele parim ostukoht.

Ühingute jaoks ladu E. T. K. juures.

EESTI LASKURLIIT

JA KAITSELIIDU LASKESPORTLIKUD ORGANISATSIOONID

1.

Juba möödunud aasta novembrikuust saadik töötab grupp kaitseväge, kaitsealiidu, piirivalve, politsei ja jahimeeste seltside esindajaid Eesti laskurliidu põhikirja ja teiste põhimääruste juures. Jaanuarikuu lõpuks jõuti nii kaugele, et liidu põhikirja valmis lõplikul kujul ja veebruarikuu esimestel päevil see esitati ametlikuks registreerimiseks.

Laskurite liidu loomine pole esimene samm meie laskesportlaste organiseerimise alal. Juba varemalt võeti see küsimus kaitsealiidus üles ja mitmes malevas astuti ka tegelikke samme. Nii loeti möödunud aasta lõpuks juba üle 600 organiseeritud laskesportlaste.

On mitmel pool tõstetud üles küsimus, kas on mõtet kutsuda ellu kaht peaaegu paralleelset organisatsiooni, mis taotlevad peaaegu ühti ja samu sihte. On kaheldud isegi nende elujõulisuses.

Asja selgitamiseks ja võimalike väärarvamiste ärahoidmiseks tuleb võtta sõna. Et saada aru mõlemate laskesportlike organisatsioonide vajadusest, tuleb lähemalt tutvuda nende ülesannetega, eesmärkidega, koosseisuga ja tegevuskavadega.

2.

Laskurliidu eesmärgid.

Eesti laskurliidu eesmärgid on kõrgelt aatelised ja nad ulatuvad kaugelt sellest üle, mida oleme harjunud mõistma igapäevase laskmise all. Siin on esimeses järjekorras tegemist laskmise sportliku harrastamisega. Kes juba varem on tegemist teinud sportlike küsimustega, teab, kui suursugune ja tähtis nii üksiku kodaniku kui ka kogu rahva seisukohalt on see liikumine. Sportliku iseloomu andmisega laskmisele võetakse temalt ära see kuiv „kroonu“ maitse, mis seni on olnud suurimaks takistuseks suuremate hulkade laskmisele kaasatõmbamisel.

Just selle laskmise sportliku harrastamisega tahetakse laskurist äratada ja elavana hoida kindlat võistlustahet ja tungi võidulepääsmiseks. Võistlus on igal alal see, mis asja edasi viib. On laskurist niisugune tung olemas, siis ei jäta ta midagi tegemata oma võimete igakülgselt väljaarendamiseks. Laskesport arendab just neid hingelisi, vaimseid ja füüsilisi võimeid, milliseid vajab hädapärast kaasaegne riigikodanik praegustes rasketes elutingimustes: tahtejõudu, enese üle valitsemist, otsustamisvõimet, ausameelsust, distsipliini, vastupidavust jne.

Nii on liidu esimeseks ülesandeks kasvatada oma liikmeid tugevaid, elujõulisi ja elutahtelisi inimesi, s. o. olla kasvanduslikuks teguriks üksikute indiviiduumide suhtes.

Niisuguseid tugevaid isikuid on meil olemas küllalt ja küllalt, kuid laiali paisatuna nad nagu kaovad massi

hulka. Liidu eesmärgiks ja ülesandeks on neid leida üles, koondada, et ühinedes oleks kergem oma eesmärkide poole rühkida, sest ühenduses on jõud.

Nende nõuete kohaselt on liit endale teinud ülesandeks:

a) võimaldada oma liikmeile organiseeritud koostööd niihästi omavahel kui ka välismaade laskesportlike ühingutega ja liitudega ja

b) luua võimalusi üksikute laskesportlike ühingute tegevuse ühtlustamiseks, arendamiseks ja hõlbustamiseks ning leida teid laskesporti levitamist takistavate raskuste kõrvaldamiseks.

Edasi ei tohi me unustada, et oleme ikkagi väike rahvas, kellel pole kerge rühkida koos suurte rahvastega ja ennast panna maksma täisõigusliku ja täisväärtusliku liikmena nende peres. Siin ei tohi ükski abinõu olla liig kallis.

Laskesportlased on üle maailma liitunud, neile korraldatakse ülemaailmseid võistlusi ja need võistlused omavad vanade kultuurrahvaste peres suurt lugupidamist ja poolehoidu. Tõmmates kaasa ülemaailmse laskurite liiduga, esinedes suurtel võistlustel avaneb ka meie laskuritel võimalus propageerida Eesti nime ja sellega aidata kaasa rahvaste lähenemisele ja sõbralike vahetõrgete loomisele. Juba meie laskurite vahesed kogemused meie naabritega tõendavad, et laskesportlik läbikäimine ja sõprus on tugevamaid ja püsivamaid sidemeid rahvaste vahel.

Sel alal on laskurliidul suur ja tänuväärne töö ees.

Lõpuks pole vähem tähtis liidu töö kogu rahva tubliduse kasvatamisel ja arendamisel, mis on väljendatud liidu põhikirjas:

„..... ühendavaks üldeesmärgiks on liidul: tugeva isamaalise vaimu äratamine ja elavana hoidmine laskesporti harrastajate ning toetajate peres ning selle kaasabil võimalikult laiades rahvahulkades; kindla usu äratamine Eesti rahva võimeisse ja tahtejõusse, Eesti rahva laskeosavuse, laskeharrastuse ja isamaa kaitsmise tahte arendamine ning sellega riigikaitse jõu tugevdamine.“

3.

Laskurliidu koosseis.

Laskurliit koosneb liikmeist, kes jagunevad otsustusõiguslikeks liikmeiks ja toetajaiks liikmeiks.

Otsustusõiguslikena võivad liidu liikmeiks astuda:

a) kõik kohalikud (s. o. territoriaalselt piiratud tegevuspiirkonnaga) laskesportlikud ja laskeosavuse levitamise alal tegutsevad ühinged ehk seltsid, kui neis on vähemalt 10 liiget;

b) muud ühinged ja seltsid, kui nende tegevuskava hulka teiste alade kõrval käib ka laskeosavuse arendamine ja kui neil on laskmist harrastavaid liikmeid vähemalt 10;

c) kaitseliidu majandus-administratiivüksused (malevkonnad, kompaniid, üksikud rühmad, eskadronid, patareid jne.);

d) erilised laskurühingud ehk seltsid, mis üleriiklikult ühendavad laskespordi harrastajaid terveilt kutsealadelt või terveist riiklikest ametkondadest (näiteks: ohvitseride, kaitseväge ja piirivalve üleajateenijate, politsei jne. erilised laskurühingud);

e) ühingud ehk seltsid või muud organisatsioonid, mille eesmärkide ja tegevuskava hulka ei käi laskespordi harrastamine või laskeosavuse tõstmine, kui nad maksavad või on maksanud liidu kassasse korraga vähemalt 250 krooni;

f) laskespordi arendamist eriliselt toetajad isikud, kui nad maksavad või on maksanud liidu kassasse korraga vähemalt 250 krooni, ja

g) auliikmed — isikud, kes on nii tänuväärselt kaasa töötanud liidu ülesannete teostamisele, et liit on otsustanud neile näidata üles erilist tunnustust oma auliikmeks kutsumisega.

Liidu toetajaiks liikmeiks võivad olla laskmise alal mitte tegutsevad ühingud ehk seltsid või isikud, kes maksavad liidu kassasse igal aastal vähemalt 25 krooni suurust toetusmaksu.

Liidu liikmeks pääsmise võimalused on äärmiselt avarad ja sinna võib pääseda iga kodanik, kel selleks on huvi ja soovi. Ainult üks kindel piir on liikmete kohta tõmmatud põhikirjas:

„... tähendatud ühingute, seltside ja organisatsioonide liikmed, samuti ka alalised ja toetajad liikvad peavad olema riigitruud, kohtu poolt õiguste äravõtmisega karistamata ja seaduslikku ühiskondlikku korraldust toetavad Eesti kodanikud.“

4.

Liidu organisatsioon ja juhtimine.

Liidu alusrakukesteks ja vundamendiks on nõnda nimetatud kohalikud ühingud. Kohalike ühingute hulka kuuluvad: kohalikud laskurite ühingud ja seltsid, muud laskespordi harrastavad ühingud ja seltsid, kaitseliidu majandus-administratiivüksused ja eriliste laskurühingute kohalikud osakonnad.

Kohalikud ühingud tegutsevad iseseisvalt oma põhikirjade, kodukordade järgi. Iga kohalik ühing moodustab enesest liidu liikme ja ühingute liikmed kuuluvad liidu liikmeiks oma ühingute kaudu.

Vahetult kuuluvad liidu liikmeiks alalised liikmed (kes on maksanud 250-kroonilise liidu maksu) ja toetajad liikmed.

Kõrgeim otsustamisõigus liidu asjus on liidu peakoosolekul, kuhu kohalikud ühingud delegeerivad iga oma 50 algava liikme kohta ühe esindaja. Isiklik otsustav hääleõigus on liidu peakoosolekuil veel alalistel liikmetel ja kõigil liidu juhatusliikmetel.

Liidu tegevust juhatab liidu juhatus, kuhu kuuluvad: liidu esimees, liidu abiesimees ja 9 liiget, kes valitakse liidu korralise peakoosoleku poolt kolme aasta peale.

Liidu juhatus oma poolt valib kolmeliikmelise

jooksva töö toimkonna, kelle ülesandeks on jooksva töö eest hoolitsemine.

Tegelikeks liidu elu juhtivaiks organeiks on sellega: liidu juhatus, kohalikud ühingud ja erilised laskurühingud.

Et liidu juhatusel on võimatu vahetult käia läbi kõigi kohalike ühingutega, koondatakse kohalikud ühingud laskur-ringkondadesse. Laskur-ringkondade tegevust juhivad ringkondade bürood, kes tegutsevad liidu juhatuse allorganitena juhatuse poolt antud juhtnööride järgi.

Ringkonna-büroo koosneb 7 liikmest ja ta moodustatakse järgmiselt: ringkonna 4, liikmete arvu poolest kõige suuremat, kohalikku ühingut delegeerivad ringkonna bürosse igaüks ühe liikme, missugused kinnitatakse liidu juhatuse poolt; peale selle määrab liidu juhatus ringkonda moodustavate kohalike ühingute liikmete hulgast veel 3 liiget.

Erilised laskurühingud võrduvad ringkondadele ja nende kohalikud osakonnad — liidu kohalikele ühingutele.

5.

Liidu tegevus.

Liidu tegevus on põhikirja järgi nähtud ette väga laiaulatuslik ja eluline. Tähtsamaid tegevusalasid on:

a) ühenduse korraldamine ja alalhoidmine liidu liikmete vahel;

b) laskmist harrastavate ja laskeoskust levitavate ühingute, seltside jne. asutamine kohtadesse, kus neid veel ei ole;

c) laskmist ja sellega ühenduses olevaid küsimusi käsitleva ajakirjanduse ja kirjanduse väljaandmine;

d) ülemaaliste, kohalike ühingute ja nende koonduste vaheliste laskevõistluste korraldamine (liidu meistervõistlused, ringkondade-vahelised võistlused, ringkondade meistervõistlused jne.);

e) korraldab kindla ja ühise kava järgi laskeosavuse tasapinda määravaid katseid (III, II, I ja meistersklassides);

f) kinnitab Eesti rekordid kõigil laskespordi erialadel ja registreerib klassikatsete ning avalike võistluste saavutusi;

g) hoolitseb heade laskerelvade ja laskemoona muretsemise eest;

h) paneb ametisse laskepetsialiste-nõuandjaid ja korraldab laskeosavuse tõstmisele kaasaaitavaid loenguid, demonstratsioone ja kursusi ja

i) peab ühendust välismaade laskurorganisatsioonidega ja korraldab Eesti meeskondade saatmist ülemaailmsele laskevõistlustele.

6.

Muid märkeid liidu kohta.

1. Liikmemaksud määrab kindlaks iga aasta kohta liidu peakoosolek (välja arvatud need liikmed, kelle liikmemaksu suurus juba põhikirjas ette on nähtud). Liidu asutav komisjon, kes ka liidu põhikirja välja töötas, asub seisukohal, et liikmemaks tuleb määrata kohalike ühingute ja eriliste ühingute liikmete arvu järgi. On kaalumisel olnud 25-, 30- ja 50-sendilised määrad

iga ühingu liikme kohta. Osa liikmemaksust jääb kohalike ühingute kasutada, kuna teine osa saadetakse liidu juhatusele.

Kohalike ühingute otsustada jääb, kas nad kasseerivad liikmemaksu oma liikmeilt või saadavad liidu juhatusele kuuluva osa otsekohe ühingu kassast.

2. Liidu peakoosolek kutsutakse kokku hiljem käesoleva aasta, toimetatakse liidu juhtivate organite valimist.

3. On kavatsusel astuda ülemaailmse laskurite liidu liikmeks juba eeloleva suve jooksul, et meie laskureile võimaldada osavõttu käesoleval aastal juuli lõpul ja augusti alul Lembergis (Poolamaal) ärapeetavaist ülemaailmseist laskevõistlustest.

4. Kohalike ühingute ja eriliste laskurühingute ellukutsumisega tuleb viibimata teha algust. Oma soovivaaldusi liidu liikmeks astumise kohta võib saata liidu asutavale komisjonile, kes täidab ka liidu ajutise juhatuse kohuseid kuni alalise juhatuse valimiseni.

Sama komisjoni poole võib pöörduda kõigi liitu puutuvate küsimustega.

7.

Miks vajame veel kohalikke kaitseliidu laskesportlike organisatsioone?

Kaitseliidu laskesportlikud organisatsioonid (laskurklubid ja laskuringid) on juba olemas olevad koondused. Nad on kutsutud ellu seal, kus tegeliku eiu vajadus neid ette dikteeris, ja nad on jõudu mööda nende peale pandud ülesandeid täitnud.

Kahe-aastane eluga ja mõne ühingu väga tänuväärt tegevus tõendavad, et vajadust niisuguste koonduste järgi on. Surmaunne suikunud ükski neist veel ei ole. Küll ei tööta kõik ühingu ühel määral ja täie koormatusega võimete kohaselt, kuid siin on peamiselt süüdi küllalt vilunud, asjatundlike ja algatusvõimeliste juhtide puudus. Need vead ja puudused on ajutised ja kõrvaldatavad.

Milleks vajab kaitseliit kui oma põhikirja järgi laskmist harrastav organisatsioon veel erilisi laskesportlaste koondusi?

Nii nagu igas kodanike koonduses, samuti ka kaitseliidus selle liikmed jagunevad kahte ossa: üks, vähem osa aktiivselt tegutsejad ja teine — suurem osa, kes eluavaldustest tagasihoidlikumalt osa võtavad. Samuti on lugu ka kaitseliidu laskuriteperega.

Kõigi kaitseliidu meesliikmete kohta on määratud kindlaks teatud ulatusega kaitseliidu laskekool. Osale kaitseliitlastest jätkub sellest koolist küllaldaselt ega suudeta isegi kõiki nõudmisi täita. Teisele, aktiivsele osale on ametlikust koolist vähe. Nad tahavad rohkem õppida, harjutada ja uurida. Kui niisugune huvi asja vastu on, siis tuleb seda arendada ja soodustada. Need aktiivsed laskurid on kui pioneerid, kes massi ees tormavad teed rajades ja massi kaasa tõmmates.

Kaitseliit on asunud nende meeste toetamisele. Et seda üksikute laskurite juures läbi viia on äärmiselt raske, on hakatud neid organiseerima. Organiseeritud laskurite toetamine pole ükski hõlpsam, vaid ka nende eneste tegevus muutub ühtlasemaks ja kergemaks. Niisiis, kaitseliidu laskesportlaste organisatsioonid peale

oma liikmete kasvatamise ja arendamise koonduste osutuvad kogu kaitseliidu laskuritepere kaadriks, kes ühinguis ammutatud oskusi, teadmisi ja kogemusi kasutavad ära oma üksustes selle üldise tasapinna arendamiseks. Siit näeme, et laskesportlikud ühingu kaitseliidus on nagu osa juhtide ja õpetajate kaadrist ja seepärast peavad nad jääma ka laskurliidu juures. Nad on kaitseliidu puht sisemine asi ja võivad laskurliidu tegevusele ainult soodustavalt kaasa aidata.

Peale selle on veel rida muid asjaolusid, mis põhjustavad juba kord tekkinud laskesportlike ühingute (klubide, ringide jne.) alalejätmist (kaitseliidu poolt antav toetus, kaitseliidu esindamine jne.).

8.

Kas kaitseliidul astuda Eesti Laskurliitu oma laskesportlike ühingute kaudu või tervete organisatsiooniliste üksustena?

Selle küsimuse lahendamiseks meil oma kogemusi ei ole, sest et üleriiklik laskurliit on meil veel uudis-asi. Soomes, kus laskurliikumine on hoopis vanem ja kus see liikumine viimaseil aastail on otse imestamisväärilisi tagajärgi saavutanud, on küsimus nii lahendatud, et laskurliidu liikmeiks astuvad terved kohapealsed kaitseliidu üksused täies koosseisus.

Ka meie laskurliidu kandvaima osa moodustab kaitseliit. Teised organisatsioonid astuvad liitu peamiselt eriliste laskurühingutena ja peale jahimeeste seltside meil teisi seltse ja ühinguid, kes laskmist harrastaksid, peaaegu ei olegi. Kui nüüd ka kaitseliit laskurliidust osa võtab ainult organiseeritud laskesportlastena (keda lugeda sadadega), siis laskurliit kujuneb nii kitsaringiliseks, et ta ei suudaks kuidagi täita enda peale võetud tähtsaimat ülesannet: levitada sportliku laskmise harrastust ja laskeoskust laiemais hulka.

Siin ei saa meiega vist teist teed minna kui soomlased: suurema osa laskurliidust moodustavad kaitseliidu üksused.

Teisest küljest üksuse liidus olek juba paneb üksuse liikmeile peale teatud kohustused ja sunnib neid rohkem tegema tegemist laskeasjanduslike küsimustega.

On tõsiasi, et kõik liidu liikmed ei saa meister-ega esimese klassi laskureiks. Suurem enamus peab vahet leppima III klassiga. Siin on tarvis erilist toetada paremini edasijõudvaid mehi ja luua avaramaid võimalusi kõigile harjutamiseks. Selle küsimusega seotult kerkib möödapääsmatult üles relvade ja laske-koona küsimus. On tingimata tarvis erilisi võistlusrelvi. Ka kõige raskemas olukorras peaksime jõudma välja nii kaugele, et igas kohalikus ühingu (kaitseliidu üksuses) oleks vähemalt üks vabapüss, üks vabapüstol, mõned peenelaskmise (parandatud) sõjaväepüssid. Ei oleks liialdus, kui neile relvadele lisada juure veel üks raskemat tüüpi väikekaliibriline püss.

Üksikud laskurid niisugust relvade komplekti endale ei suuda muretseda (välja arvatud üksikud), kuid on kogu üksus laskesportlikult organiseeritud, siis ei tohiks see neil üle jõu käia.

A. P.

KOJU!

MART MARDOS

Õhk oli tulvil masinate monotoonset mürinat.

Oli parajasti viimseid lõikuskuu hilisõhtuid, mis muinasjutuliselt ärritavad ja joovastavad. Ühe tillukese saare tagant tõusis kuu, suur, ümar kuu nagu kollane latern. Mere voogav kangas oli lükitud külluseni kuldseid virvete soomuseid ja vahete-vahel vilksatas mõne kala läiklev selg nagu hõbedane mõök.

Taeva tumesinises eetris värises ja muutis värve lugematuid täheteri, nagu taeva valgustatud aknaid. Siin-seal vilkus kaluripaate pisikesi silmi ja plinkis majak, uugas tumedana hulkuv poi.

Laev kahlas nobedasti peegelsiledal merel, vahel lugematuid Ahvena-saari. Männiku harjad saartel virvendasid täis karminpunaseid ja violett toone. Valged suvilad valendasid hämarusest nagu läbi tuhmi klaasi. Rannikul paistsid hiliste suplejate õõtsuvad kujud nagu valged linnud. Kostis rõõmsaid kilkeid, ülemeelikuid naeruturtsatusi...

Anton istus tekil ühel kitsal pingil, riietesse mäsitult. Higi pärlemdas laubal, külmajudinad läbistasid selja. Süda peksis tugevasti, katkendlikult. Mehe pilgud olid kiindunud öisele voogavale merele, kuid ta ei näinud, ei tajunud oma ümbrust. Silmad olid tarretanud, klaasistunud.

Anton oli sukeldunud mälestuste ookeani...

Viis aastat tagasi, jah, täpselt viis aastat tagasi kogu see neetud seik sai oma alguse. Imeselgesti ta mäletas veel seda sündmust.

Oli õhtu, oli sügis. Anton oli tulnud äsja töölt ja riietus ümber, et minna Kadriorgu nautima muusikat. Seal keegi koputas uksele. Tulija oli kingsepp Anupõld, samast majast.

Anupõld istus toolile ja hakkas vaimustunult selatama peatsest Brasiiliasse sõidust. Ta oli hiljuti abiellunud, pärit Maarja-Magdaleenast, mispärast ta kõneles oma kodukoha murrakul... Ta kutsus Antoni enesega kaasa Brasiilia.

— Ja-a, aga see nõuab ju pöörast raha, — vastas Anton ükskõiksena.

— Raha?

— No-jah, raha.

Anupõld kukkus naerma.

— Ei sial nõuta raha. Sõit on prii!

— Sõit prii?!

— Nu-jah, prii. Sist sial maal on inemisi väha, tarvis tööjõudu. Ja selleperast viiasse siit. Peris ilma massuta. Ainult sissekirjutamise iist tuleb massa kuus tuhat perekunna pialt.

— Kuus tuhat?

— Nu-neh, kuus tuhat. Ja mida suuremb perekund, seda näil paremb... Sa, Anton, tule õige kah minu perekunnaga kaasa, nagu vend või nii.

— Sinu perekunnaga? — vastas Anton hajameel-sena, ajades habet.

— Nu-jah... Ma annan sinu nime kah üles ja siss sul ei tule kedagit massa. Ma õiendin joba massu ära. Joba mõne nädali perast jõuab laiva Tallna, ja siis valäi!

— Ja-a, aga...

— Ei mingit aga. Sial antasse maalahmakas kätte, ehitusmaterjaan kah. Ja ehitad maja üles, külid viljasiimne maha ja elad ku Otaste parun... Ütleme, leiad patsaka kulda, saad rikkass... Tuled siss umbes kümne aasta perast taha tagasi, ostad Raekuja platsile kolm suurt maja ja elad ku Misska... Nätt, sial olli känksep Tohu, tahi siin nälga ära lõppe. Läts aasta kahekümne iist Meerikasse. Kasvatas tsigu ja tont esi tiid mis kõike viil — nüüd tulli tagasi ja ostis viis ilosat maja, et otse lust ja rõõm. Ei tarvitse tal nüüd änam tüüd tiha ega kidagi. Suskab jalad seena piale ja elab ku ärrapoig... Ja-a, nõnna elatasse...

Ja Anupõld pilgutatas paljutähendavalt silma ning tõmbas luhistamisi õhku hamba vahele.

Kuid Anton lõi tühistavalt käega.

— Mis viga rääkida.

— Viga põle kedagi, ku aga esi miis oled.

— Ja-a, aga seal pidada ju pörgu kuum olema.

— Kuum?! Eh, oled sa kah nallatilk. Egas ta

ommeti ära ikka ei tapa. Ku saavad teesed sial elada, siss saame me kah ... Ja kis sial siss nõnna kaskades käib ku siin. Sial on inemise ihualasti nigu pörknad. Kiha määratasse niisugutse salviga sisse ja siss ei põleta ega kidagi... Sial tihasse viil pambuse pilliruust päiksevarjud, nende all olles tüütatasse, sest siss ei akka nõnna lämmi. Ja ku väegade lämmi akkab, siss mine jökke tsuklema. Jõgesid on sial kõik kuhad täis, üteldi mulle täamba kunturis.

Anton muigas skeptiliselt seesugusele jutule. Jättis jumalaga ja tõttas Kadriorgu.

Aga seeme oli märkamatult langenud süitta. Idanes, idanes, idanes. Mõtteid ja igatsusi kaugeist maist tulvas pähe nagu näljaseid linnupoegi pessa. Päevil kui õilgi veetles ja kutsus teda too tundmatu Kaanan. Ah, kuidas seal oli kõik nii veetlev ja hea elada!

Ja kui siis ühel päeval teatas Anupõld, et laev on saabunud Tallinna, andis Anton ka oma nõusoleku.

Juba kolmandal päeval väljus laev.

Oli palju väljarändajaid. Oli noori, oli vanu, mehi, naisi. Neid kõiki oli paelunud too kauge õnnela. Oli murruna sadamas saatjaid, sest iga mahajäänu tahtis näha veel korakski lahkujaid. Võib-olla jäävalt... Neidude ja naiste silmad tilkusid pisarais, punased roosid värisevais kätes.

Ka lahkujate sisimas tules valusasti miski. Nad surusid taskuräti silmade katteks, hääled värisesid lahkumisvalust. Nii mõnigi lahkuja taipas alles nüüd, mis tähendab kodumaalt lahkumine.

Kuid oli juba hilja.

Kõlas viimne vile ja laev noolis ulgumerele. Pudenenes õhku veel viimseid jumalagajätsõnu, kuuldus valulisi karjatusi. Pikkamisi kustus sadam ja kail hõljuvad rätid, lehvivad käed.

Päike paistis ja taevast naeratas oma õrna, sinendavat naeratust. Kuid laeval olijate nägudel lehvits nukrus, südame tume vari. Räägiti omakeskel vähe ja needki mõned sõnad keerlesid kodu ja armsate, kadunud kohtade ümber. Keegi noormees alustas kadunud isamaa hünni. Temale järgnesid peagi teised ja kurtvalt hajus avarale merele värisev, valuline laul.

Ka Anton laulis teistega kaasa, seistes reelingu äärel, silmis hääbuval kodumaa rand. Süda tõmbles nii valusasti, otsegu oleks kukkunud sinna terav nuga.

Kuid see oli alles veel algus...

Rio de Janeirosse jõudes väljarändajad saadeti Sao Paulosse. Seal laaditi nad kohe uuesti härjavagunisse, sest teekond pidi minema sisemaale, ühte kohviistandusse. Jutt tasuta maast ja vabast elust osutus täieliseks bluffiks.

Tõsis nurin väljarändajate keskel. Kiruti, vanuti pettunult. Kuid see ei aidanud midagi, sest allkiri oli antud ja leping istanduse omaniku taskus.

Peagi rong hakkas liikuma mägestiku poole. Mõned julgemat noormehed, nende hulgas ka Anton, hüppasid veel viimsel minutil maha veerevalt rongilt ja põgenesid linna.

Raske oli leida tööd.

Kõikjal uustulnukaid koheldi vaenuliselt. Iga brasiillane nägi uustulnukas oma vaenlast, kes võtab talta ta töö ja leiva... Erilisi raskusi tekitas veel see, et ükski noormestest ei osanud sõnakestki portugaaliala keelt. Et säästa neidki väheseid millreise, mis võetud kaasa kodumaalt, väljarändajad ööbisid pargis pinkidel ja olid poolnäljas.

Kulus nädal, teine, kolmas. Rahadki olid otsas. Kuid tööd ei leitud.

Siis viimaks neil õnnestus saada tööd, ühe kohaliku suguvenna sokutusel. Tuli minna metsa puid lõikama. See oli töö, millele nii mõnedki olid kodumaal vaadanud põlgusega. Kuid nüüd oldi õnnelik, et leidis veel sedagi tööd...

Kuid töö oli äärmiselt raske. Päike põletas hirsal kombel ja õhk oli tulvil rammestavat, nõrgestavat kuumust ning soode mürgist auru. Higi

voolas ojadena piki paljast, pruuniks küpsenud selga. Ka süüa sai vähe, sest toidu toomine siia sügavasse metsa oli raske ja tee kauge ning pikk. Töötama pidi ettevaatlikult, et mitte saada surmavat hammustust mõnelt mürgiselt maolt, kes keerdunud ümber tohutu puu.

Kolm kuud mehed pidasid vastu selles tapvas põrgus, siis siirdusid tagasi Sao Paulosse. Jälle nälgiti vabrikute värava taga, ööbiti pargis mõnel pingil. Ainult väheseil ametmeestel õnnestus leida tööd linnas, kuna teised sõitsid tagasi metsa, nende hulgas ka Anton.

Sedaviisi kulus aastaid.

Üha valusamini ja sügavamini uuristas mälestuste nuga Antoni südames. Kuid mitte ükski Antonil, ka teiste väljarändajatega ei olnud lood põrmugi paremad. Õhtuti, pärast väsitavat tööd, vesteldi elavalt ka-

Brüsselis avatud mälestussammas — sõjas langenud kirjatuvidele.

dunud mälestusist ja kergemeelselt hüljatud kodumaast. Iga kõneleja teadis rääkida vaid head oma kaugest kodust, tuttavaist. Kuid Brasiilia kiruti põrgu põhja. Ainult lootus koguda väljasõiduks raha, ainult see lootus hoidis veel mehi elus.

Hämarail õil lauldi palju isamaa-laule. Keegi meestest oli toonud kaasa kodumaalt sini-must-valge lipu ja asetanud selle onni seinale. Hardunult vaadeldi kallist rahvuslippu, otsegu pühimust. Nii mõnedki nendest väljarändajaist olid võidelnud selle lipu all vabadussõjas. Aga nüüd siin, kaugel, võõrsil... Ja kibedaid pisaraid purskus kurku.

Aga üle nende kummus võõras taevas, täis loitvaid tähti, ja ahetas linnutee. Tähed — kas ei ole nad kõigi väljarändajate valupisarad, mis lükitud taeva künnisele? Ja linnutee — kas ei ole see mitte väljarändaja abipaluv käsivars, sirutatud nõrkenult kaugel kodumaa poole?!

Ka Anton, enne nii lõbus ja muretu noormees, oli nüüd täiesti kurb ja nukrameelne, rind tulvil koduigatsust. Alati kumises tal valusasti kõrvus üks kaeblik viis, mille ta oli õppinud kodumaal kuski laulukooris. See oli Juhan Liivi tunderikas luuletus „Ta lendab mesipuu poole“.

Ainult võõrsil viibides võib inimene mõista ja tunda neid lauliku traagilisi sõnu...

Koduigatsus näris südames, näris. Ta kurnas keha- ja vaimujõu. Ka raske töö ja palav kliima hävitasid Antoni. Ja mis nendest veel oli säilinud, selle murdis soode mürgine aur. Esiteks tekkis vaid kerge palavik, siis viimaks Anton jäi hoopis haiguse küttesse.

Ta lahkus töölt ja sõitis Sao Paulusse. Kuid haigus aina suurenes, otsegu oleksid tuhanded tõugud lõõnud noormehe keha. Mitu kuud ta lebas haigemajas. Arstid kehtasid lootusetult õlgu ja soovitasid sõita Põhjamaale. Ainult lumi ja külm kliima suudaksid veel hävitada selle surmava palaviku.

Veel poolteist aastat pidi Anton vaevlema selles

tapvas õhustikus, et koguda endale raha Euroopasse sõiduks. Terve see sinne elu oli talle nii talumatu ja kurb. Vaid siis sigis temasse pühalikku, õndsalikku rõõmu, kui sai kodumaalt mõne kirja. Kiri kodumaalt! Oi, kuidas oli see kallis! Ah, nii armas! Ta otse joobus neist imelistest tähtedest, nagu magusast veinist. See oli hingele kosutav nagu pühikule piibel. Ta tõstis värisevi sõrmi kortsunud kirja oma huulte juure, suudles hardalt seda ja haistis joovastavaid kodumaa lõhnu, täis tuhandeid mälestusi ja lootusi.

Viimaks õnnestus tal koguda sedavõrd raha, et võis alustada reisi kodumaale.

Kodumaa! milline armas, pühalik sõna.

Laevakell löi.

Anton ärkas oma mälestusist ja ohkas valusasti. Kui see neetud palavik kord lakkaks! Kui saaks kord hingata täie rinnaga seda tuult, mis toob tervitusi varsti saabuvalt kodumaalt.

Göteborgi saabunud, ta oli kihutanud kohe rongiga Stokholmi. Ja seal ta istus aurik „Kalevipoja“ pardale.

Oh, kuidas oli ta nutnud, nähes kodumaa laeva, ja kuidas oli ta kaua, kaua silitanud tuules ebelevat sini-must-valget lippu... Veel öö ja päev, siis saabubki igatsetud kodumaa, kus teda ootavad ema, isa, õde, vennad. Ja siis on jälle kõik hea. Ka see surmav soodepalavik haihtub kodumaa lohkavail viljaväljadel...

Kuid juba oligi lõpnud öö.

Päikese kuldne ketas tõusis voogava mere rüpest ja naeratas oma kuldset naeratust, paitades õrn-leebelt Antoni palavikuhaiget keha. Aga naeratas kaugel, sinendav vaatepiirgi, nii kutsuvalt ja julgustavalt. Ka Antoni kahvatule näole sigis naeratav muie.

Kodumaa ootas ärakadunud poega...

Kellele naeratas õnn?

„KAITSE KODU!“ tellijate ja tellimise

kogujate vahel toimunud loosimise tagajärgi.

„KAITSE KODU!“ tellijate ja tellimiste kogujate vaheline loosimine toimus 25. märtsil 1931. a. kell 1230 „Kaitse Kodu!“ talituse ruumes.

Juures olid: kaitseliidu keskjuhatuse revisjonikomisjoni esimees major E. Saulep, „Kaitse Kodu!“ toimetaja L. Sõerd, „Kaitse Kodu!“ ärijuht R. Jukk ja ametnik G. Jürgenson.

I.

Loosimisest võtsid osa loosiomanikena kõik „KAITSE KODU!“ tellijad, kes 20. märtsiks 1931. a. kas „Kaitse Kodu!“ talitusele või tema usaldusmehele tellimisraha kogu 1931. a. eest tasunud olid.

Loosimisel said:

1. võit — jalgratas — tellija nr. 4769 — V. Lents, Rakvere pk. 6.
2. võit — grammofon — tellija nr. 92 — J. Kree, Tallinn, Saiakang 5.
3. võit — spordipüss — tellija nr. 354 — E. Sepp, Tallinn, Pikk 15—2.
4. võit — püstol-brovning — tellija nr. 5119 — kaitseliidu Kõlleste kompanii pealik, Kanepi-Hurmi.
5. võit — must taskukell — tellija nr. 4952 — Ed. Prikk, Viljandi, Lembitu puiestee 7.
6. võit — foto-aparaat — tellija nr. 4334 — Al. Sibul, Võru, Jüri 24.
7. võit — suusad — tellija nr. 32 — J. Treufeldt, Tallinn, V. Balti 135—2.
8. võit — ärataja-kell — tellija nr. 223 — Joh. Tenrek, Audevälja.
9. võit — piip — tellija nr. 4272 — D. Tork, Tartu, Riia 117.
10. võit — rahatask — tellija nr. 2098 — Eesti Pank, Viljandi.

II.

Loosimisest võtsid osa loosiomanikena kõik need „Kaitse Kodu!“ tellimiste kogujad, kes 20. märtsiks 1931. a. „Kaitse Kodu!“ talitusele vähemalt 10 kogutud aastatellimise raha olid tasunud, kusjuures iga 10 tellimist andis ühe võiduvõimaluse.

Loosimisel said:

1. võidu — kulduuri — n.-lt. J. Madisson, Lääne malevast.
2. võidu — jalgratta — instr. R. Sütt, Elvast.
3. võidu — grammofoni — Roman Sõerd, Tallinnast.
4. võidu — püstol-brovningu — Roman Sõerd, Tallinnast.
5. võidu — kirjutuslaua garnituuri — instr. A. Laur, Pärnumaa malevast.
6. võidu — sõidu Helsingi — O. Treimann, Tõrvast.
7. võidu — suusad — H. Müller, Tartust.
8. võidu — portfelli — Fr. Köster, Tartust.
9. võidu — täitesulepea — ltn. N. Kütt, Narvast.
10. võidu — 15 krooni eest kirjandust — ltn. N. Kütt, Narvast.

Kõige rohkem oli toonud tellimisi (150) ja omandas seega ka kõige enam võiduvõimalusi (15) Roman Sõerd, Tallinnast, kellele langes ka kaks võitu. Temale järgnes sekr. Kalekaur 70 tellimisega ja 7 võiduvõimalusega, mis aga kõik, kahjuks, luhtusid. Teistel kõigil oli mitte üle kolme võiduvõimaluse, paljudel ainult üks. Õnnelikuks osutus ltn. N. Kütt, Narvast, kes kolme võiduvõimalusega omandas kaks — olgugi viimast — võitu.

„Kaitse Kodu!“ talitus palub kõiki võitjaid „Kaitse Kodu!“ runnesse võitude järele ilmuda, või teatada, kuidas neile võidud kätte toimetada (kas vastava maleva või posti kaudu jne.). Ühtlasi avaldab „Kaitse Kodu!“ kõigile tellimiste kogujatele tänu tehtud töö ja nähtud vaeva eest. Virgutagu omandatud võidud kõiki usinale tööle „Kaitse Kodu!“ levimise kasuks. Neid, kes tänavusest loosimisest ilma pidid jääma, lohutagu teadmine, et „Kaitse Kodu!“ järgmisel aastal korraldab uue loosimise uute hinnaliste asjadega.